

COŹ (3724) *pron i pt*

pron (3399), *pt* (325).

cóz (205) [w tym zapis: *cuż* (1) *Mącz*], *coż* (57); *cóz KochZg*, *OrzQuin* (18), *Strum*, *KochTr* (2), *KochFr* (5), *KochDz*, *KochTarn* (2), *PudłFr* (12), *KochWr* (3), *GórnTroas* (12), *KochFrag* (2), *OrzJan* (30), *OstrEpit*, *WyprPl* (10), *JanNKar* (4), *SarnStat*, *też CiekPotr* (4); *coż OpecŻyw* (17), *KochPs*; *cóz* : *coż MurzHist* (3 : 9), *MurzNT* (8 : 1), *Mącz* (15 : 24), *BiałKat* (15 : 1), *KochPieś* (2 : 1), *ZawJeft* (2 : 1), *SiebRozmyśl* (3 : 1), *GosłCast* (48 : 1).

N cóż (750). \diamond *G czegoż*, *czegoże-* (199), *czegoże* (2); *czegoże WierKróc*; *czegoż* : *czegoże WysKaz* (2 : 1); \sim *czegoż* (22), *czegoż* (11), *czeg(o)ż* (166); *czegoż MurzNT*, *OrzQuin* (3), *KochPs*, *KochTr* (2), *WyprPl*, *SarnStat*, *GosłCast* (4); *czegoż OpecŻyw* (5), *MurzHist* (3), *Mącz*, *BiałKat*; *czegoż* : *czegoż OrzJan* (9 : 1). \diamond *D czemuż* (554); *czemuż* (29), *czémuż* (1), *częmuż* (3), *cz(e)muż* (521); *częmuż MurzNT* (2); *czémuż* : *częmuż RejKup* (1 : 1). \diamond *A cóż* (1116), *-czże* (183); \sim *na cóż* (30), *naczzę* (7); *naczzę RejRozpr*, *RejWiz* (3), *RejZwierz*; *na cóż* : *naczzę RejPos* (3 : 1), *RejZwierc* (2 : 1); \sim *o cóż* (19), *oczże* (5); *oczże BudBib*; *o cóż* : *oczże RejJóz* (1 : 1), *RejPos* (1 : 1), *RejZwierc* (6 : 2); \sim *po cóż* (5); \sim *przeczzę* (167), *prze cóż* (4); *prze cóż WujJud*; *przeczzę* : *prze cóż Leop* (4 : 1), *HistRzym* (1 : 1), *WujNT* (26 : 1); \sim *w cóż* (8); \sim *za cóż* (6), *zaczże* (4); *za cóż RejZwierz*, *WujJud*, *BiałKaz*; *zaczże BierEz*, *RejWiz*, *RejPos*; *za cóż* : *zaczże RejAp* (3 : 1). \diamond *I czymże* (76), *czemże* (10); *czemże RejKup* (5), *KromRozm III*, *ModrzBaz*; *czymże* : *czemże MurzNT* (1 : 1); \sim *czemże* (1), *cz(e)mże* (9). \diamond *L czymże* (35) [w tym zapis: *czymże* (1) *CiekPotr*], *cz(e)mże* (3); *cz(e)mże KromRozm III* (2); *czymże* : *cz(e)mże BibRadz* (6 : 1). \diamond *indecl cóż* (796).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVII – XVIII w.*

I. Zaimek (3399) :

1. Rzeczowny (odmienny) (2909) :

A. Zastępuje rzeczownik nieosobowy (2873) :

A) W funkcji właściwej (1984) :

a. Pytajny; quid Mącz, Cn (1931) :

α. *W pytaniu niezależnym* [w tym: *cum con* (51)] (1928) : *OpecŻyw* 124; *Ktoremuż Alexander rzekł, czegoż patrzyż, odpowiedział, patrzę w kofnici krolewłkich kołci BielŻyw* 165; *RejJóz* B8; *SeklKat* F4; *RejKup* q8v; *HistAl* L8; *Po czymże nas Pan Kryftus vczy fálłfywe proroki poznáwác?* (–) *Zowocow. KromRozm I* B3v; *MurzNT Matth* 27/22; *KromRozm II* i4 (2); *KromRozm III* E7 (3); *RejWiz* 39v (3); *Y rzekliście: Cożefmy mowili przeciwko tobie? Mowiliście/ Nikczemny ieft ktory fluży Bogu Leop Mal* 3/14 (5); *RejFig* Ee3v; *Rzkomo noż vpuściwłzy/ bárzo łie rániłá/ On przybieżał/ á cożes łobie vczyniłá?* *RejZwierz* 44v; *Tedy go pytało niekrore [!] Kłiążę/ mowiac/ Miłtrzu dobry coż czyniac otrzymam żywot wieczny?* *BibRadz Luc* 18/18 (3); *OrzRozm* I2v; *Quid tum, A cółz. Mącz* 341b; *Quorsum istuc, K czemułz to mowilz Mącz* 344c (4); *Cóz ty zowiesz Rzeczpołpolitá?* (–) *Rycérftwo Polłkié/ z Ráđą Koronná. OrzQuin* S2v; *Tákoweyze też ieft kuźniew y owo drugie/ kiedy człowiekowi ktory niema nołá mowi ktho/ Ná czoż ty brácie kładziefz okulary?* *GórnDworz* Q; *HistRzym* 55; *RejPos* 8v; *BiałKat* 41; *RejZwierc* 67v; *BudBib* 2.Esdr 2/4; *BiałKaz* F4; *Cożbyś im ty ná to odpowiedział?* (–) *Tákbym ná to odpowiedział CzechRozm* 122 (8); *SkarŻyw* 126; *GórnTroas*

71; *LatHar* 698; Rzekł im Piłat: Coż tedy uczynię Ieśufowi ktorego zową Chryśtuśem? Rzekli wśyfcy: Niech będzie vkrzyżowan. *WujNT Matth* 27/22 (8); *PowodPr* 25; *CiekPotr* 9; *GosłCast* 27; *SkarKazSej* 668a.

cum ai i pron [w tym: *cum G sg n* (17), w składni zgody (1)] (18): *RejFig Bb3v*; *RejZwierz* 1v; Coż wždy iełt ták pilnego/ w czymech tu wezwány *PaxLiz D3v*. Cf »coż powiecie dobrego«, *Wyrażenia*.

cum inf (1): Ale coż czynić z tym ítem tálántow/ ktorem dał woysku Izráelkiemu? *BudBib 2.Par* 25/9.

Z formą osobową czasownika „mieć” + *inf* [w tym: co mam itp. czynić (10)] (15): *RejKup x6v*; Ale rzetelz: íám vbogi/ dziewek mam wiele/ dośtátku niemam? coż mam tczynić? powiem ci co maśz tczynić. *KrowObr* 149; *Leop Ioann* 6/28 (3); *BibRadz Gen* 15/8 (2); Rzekł chłopiec/ w tym tu mieście iełt wielzczek Boży/ ktory bez wátpienia prawdę powie káždemu ná pytanie ludzkie. Rzekł Saul/ á coż mu dáć mawá? *BielKron* 63v; *RejPosWstaw* [143³]v; *MWilcHist* K3; *WujNT Ioann* 6/28 (3); *CiekPotr* 74; Przecię nic nieodpowiélz? (–) Cóż mam odpowiedziéc. *GosłCast* 67.

W strukturach z formą osobową czasownika „być” lub jej elipsą [w tym: *cum ai G sg n* (9), *cum inf* (1), ze zdaniem względnym (3)] (19): *RejFig Bb3v* (2); *RejZwierz* 1v; *BibRadz Eccli* 39/25 (2); *Mącz* 378c; *OrzQuin A4* (2); *GórnDworz Dd2v*; *RejPos* 111; *BudBib Eccli* 39/25; A coż to iełt záprzeć fie íámego *CzechRozm* 226v; Coż iełt co mi oznaymić maśz? *WujNT Act* 23/19; Cóż iełt/ płáczelz czemu? *GosłCast* 64 (4); *PaxLiz B4v* (2).

W charakterystycznych połączeniach: coż to jest (...) (6) [*cum inf* (1), ze zdaniem względnym (2)], coż jest (...) (6) [*cum ai G sg n* (2), ze zdaniem względnym (1)], coż to ... jest [*cum ai G sg n*] (2), coż to ... [*cum ai G sg n*] (2), coż ... jest [*cum ai G sg n*] (1), coż ... będzie [*cum ai G sg n*] (1), coż ... [*cum ai G sg*] (1).

W funkcji równoważnika zdania (z elipsą orzeczenia) (15): *KromRozm III M7*; *Mącz* 366b (2); Aleć iedný rzeczy téy to wiezy nie dośtawa. (–) A czegoż iełcze? (–) Poświęćenia *OrzQuin Mv*; *WyprPl B*; ná czym wždy vtrácił? (–) Ná żadnym z tych. (–) Ná czymżé? *CiekPotr* 23 (3). Cf »coż dalej«, »coż [kto] na to«, »coż na tym«.

Połączenia: »coż tam« (3): *Satin salue?* Czólz tám/ yáko fie macie *Mącz* 366b; *Meum suavium quid agitur*, *Terent*. Moyá miła/ moyá piefzczko cołz tám. *Mącz* 424d; *Quidnam – Czeztam. Calep* 888a.

»coż też« (3): *RejKup y4v*; Coż też w nim ołobnego/ tám iełt/ radbych wiedzyał *RejZwierz* 1v; *CiekPotr* 88.

»coż to« (6): *RejJóz B5*; *HistAl F2v*; *RejWiz* 43v; *Mącz* 353c; *RejAp* 186; pythał Kápellaná/ kliéże *Wyłocki* coż wam to było w vltá? *GórnDworz Q3*; *GosłCast* 64.

»coż więc« (1): *RejRozpr C4v* cf »coż dzierzysz«.

»coż wždy(m)« (30): Xánt rzekł á coż wždydym mowilá *Wdzięcználi* kołaczá bylá *BierEz C3v*; *RejJóz B5* (3); *RejKup I* (2); *MurzNT Matth* 27/23 (2); *KromRozm III F6v*; *Leop Luc* 23/22; *BibRadz Gen* 27/37 (3); *Mącz* 378a; *OrzRozm B* (2); *OrzQuin D2v* (2); *GórnDworz Cc3v*; *RejPos* 285; *RejZwierz* 267; *KochSz C3*; Coż ty wždy *Wolnościá* zowielz? Zebyśmy nie mowili o rzeczy ktorey obá nieznawá? *GórnRozm A3*; *LatHar* 711; *WujNT Matth* 27/23 (3); Cołz wždy też tám o náłzey *Polfzcze* było íłychác? (–) Nic dobrego. *CiekPotr* 88; *PaxLiz B4v* (2).

Frazy: »coż będzie« [*w tym: komu* (2), *z tego* (2), *potym* (1)] (5): A coż z tego będzie gdy by Krol z tey iedney łtrony Pápiełskiey Przysięgę łwą odmienił? *OrzRozm* B3v (2); *OrzQuin* S4; Otołmy my opuścili wšytko/ y połzlichmy zá tobą: coż nam tedy będzie [*quid ergo erit nobis*]? *WujNT Matth* 19/27 (2).

»czegoż chcesz ode mnie« (1): A czegoż iefzcie chcefz dáleý ode mnie/ powiedz mi? *OrzQuin* S4v.

»coż chcesz (*a. chcecie*), abym (*u*)czynił« (5): Rzekł do niey Elizeufz: Coż chcefz po mnie żeby mci wczynił [*Quid vis ut faciam tibi*]? *Leop* 4.Reg 4/2; *BibRadz Act* 9/6; *RejPos* 282v; *LatHar* 711; *WujNT Mar* 10/36.

»coż czynisz (*a. czynicie*), iże ...« = *dlaczego* (2): przyácielu coż to czyniłz iże thy kubki do zánadr chowałz? *HistAl* F2v; *BibRadz Mar* 11/5.

»coż dalej, potym« (2 : 1): Pytam cię iefli Polłká iefł Krolełstwem? (-) Iefł. (-) Tedy oná ma Krolá? (-) Pewnie że ták. (-) Tedy ma Káplaná/ ktory koronuie Krolá? (-) Ma. (-) Tedy też ma Ołtarz/ ktoremu łłuży Káplán/ co łye y pierwey pokázowáło. (-) Coż dáley? *OrzRozm* D4; *Quid tum inde*, A coż potym/ álbo dáleý. *Mqcz* 168c (2).

»coż działasz« = *quod facis Vulg* (2): Pan przyiechał do domu/ pyta coż działacie? *RejFig* Bb5; *WujNT Ioann* 6/30.

»coż się dzieje, ma się dzieć« (2 : 1): A czoł sie to wždy ma dzieć/ czemułz nie powiecie Y gdziełz sie wždy podziało. moie miłe dziecię *RejJóz* B5; *OrzRozm* Q; *CiekPotr* 69.

»coż mam(y) (*u*)czynić *itp.*« [*wyraża rozważanie nad krokami, które należy przedsięwziąć*] (13): *Leop Act* 2/37 (2); *BibRadz Gen* 27/37; *RejPos* 41; *RejPosWstaw* [143³]v; *BudBib* 2.Par 25/9; A coż namiłz te tákiego? Chcemy wczynić dla niego? *MWilkHist* Cv (2); Cóż wczynię? bo łerce mówi/ obá moi/ Iuż niech ten żyw zołtanie/ kogo sie Grék boi. *GórnTroas* 46; Coż czynimy (*marg*) wczyniemy N L. S. (-) [*Quid facimus*]? ábowiem ten człowiek wiele cudow czyni? *WujNT Ioann* 11/47 (4).

»coż każesz (*a. rozkazujesz*)« (9): Czoł wždy każełz nieboraczkom iuż nam daley czynić *RejJóz* P; *RejKup* f8 (3); *RejAp* 15v; *RejPos* 285 (2); cołz Pan moy rołkázuiie łłudze łwemu? *SkarŻyw* 502 (2).

»coż [kto] na to« (2): A coż ná tho Księża? (-) Słowá iednego. *OrzRozm* I2v; *OrzQuin* D2v.

»coż na tym« (2): *KromRozm III* M3v; Wczorás fię dziwował/ iź fię nie rychło do koł ziecháli/ á dziś o to późnieý/ á coż ná tym. *GórnRozm* H3v.

»coż powie(da)sz, mowisz« (3 : 2): *Mqcz* 341a; *Alberte*/ cółz mi powiełz/ iużżeł wšytko łpráwił? *WyprPl* B2v; Ale cołz mowiłz? łtamtąd którędyżeł iechał. (-) Będzielzli łłuchác powiem. *CiekPotr* 72 (3).

»coż powiecie (*a. powiadacie*) dobrego« [*szyk zmienny*] (2): *MWilkHist* C2v; A coż mi tám dobrego/ teraz powiáacie. *PaxLiz* B4v.

»coż się stało, miało się stać« (5 : 1): A drugi sie rozniemoże Cołci sie łtáło nieboże *RejRozpr* I2; *RejJóz* N4; *RejWiz* 43v; *HistRzym* [118]v; *WujNT Ioann* 14/22; *GosłCast* 48.

»coż to k temu« = *co to ma do rzeczy* (1): Powiełz mi/ bywałes ty kiedy przy Práwie Niemieckim [...]? (-) Bywałem: Ale cółz to ktemu. *OrzQuin* T3v.

»coż [komu] z tego przydzie« (1): Oto my wšytcy opołciliłmy wšytko/ a nałladuiemy ciebie/ a tzoł nám ł tego przydzie albo będzie *OpecŻyw* 56.

»cożeś uczynił« (1): Narod twoy/ y Arcykápłani podáli mi cię: cożeś vczynił [*quid fecisti*]? *WujNT Ioann* 18/35.

»czegoż żądasz« (3): *Leop Esth* 9/12; Tedy rzekł Krol ku mnie/ Czegoż ty wżdy żądałz [*Pro quo hoc tu quaerens*]? *BibRadz* 2.*Esdr* 2/4 (2).

Frazy wyrażające pytanie o czyjąś opinię [„coż” w tych frazach może być niekiedy interpretowane jako zaimek przysłowny ‘jak’ (zwłaszcza w pozycji wprowadzającej samodzielne zdanie pytajne) lub jako partykuła pytajna ‘czy’ (zwłaszcza w pozycji wprowadzającej zdanie podrzędne)]:»coż dzierżysz, trzymasz« (1 : 1): A coż więc dzierżyłz o owym Nie kázić fie też łurowym *RejRozpr* C4v; *CiekPotr* 61.

»coż mni(e)masz (a. mniemacie, a. mniemamy)« [*w tym: wprowadza zdanie podrzędne (12), samodzielne zdanie pytajne (6) – „coż” w łącznej funkcji dopełnienia do orzeczeń obu zdań (1) (18): OpecŻyw* 106v; *KromRozm II* m2v; *KrowObr* 1v (3); A coż mnimać/ bylibyście przełpieczni w Azyey vćiekłzy łtąd? *BielKron* 254v; *RejPos* 294v; *KuczbKat* 375; *BielSpr* 46; A cołz mnimałz że ci nie łą żywi/ ktorzy z Pánem Chriřtufem żywią y kroluią w niebie? *WujJud* 56v; *BiałKaz* A4v; *CzechRozm* 72v (2); *CzechEp* [393]; *GórnRozm* D4; *LatHar* 258; Co ten łotr z tobą mowił? (–) Cóż mniemałz mowić miał *CiekPotr* 44; *PudłDydo* A3v.

»coż mowisz« (1): Coż ty mowiłz WLOCHU? á prawdá że tákiedy nigdzie ná świećie wolności nie máłz iáko w Polńcze? *GórnRozm* A.

»coż (mi) radzisz« (3): Czoż mi radziłz prołżę cie chcęć iuż na włzem dufać *RejJóz* K8v; *OrzRozm* H3; *KochFr* 64.

»coż rozumiesz (a. rozumiemy, a. rozumiecie)« [*w tym: wprowadza samodzielne zdanie pytajne (32), zdanie podrzędne (8), dopełnienie dalsze (7), samodzielne zdanie oznajmujące (1), dopełnienie dalsze i samodzielne zdanie pytajne (1), N pendens i zdanie pytajne (1) (50): RejPs* 139v; Czoz rozumies yełlizes tho preczedł Widzys ze then lezy a barzo medł. *RejKup* Ov (2); *MurzHist* R3v; *KrowObr* 52v; *RejWiz* 67v (2); O moy Krześcijánłki bráćie iedyny/ cołz rozumiełz z iáką chućią/ z iáką wołá fie małz ku niemu mieć? *Leop* *A3v; *RejZwierz* 111; *SarnUzn* E5; *RejAp* AA5v (3); Coż rozumiełz kto tu był więłzy/ kto tu był zacnieyłzy? *RejPos* 138v (21); *RejZwierc* 168 (2); *WujJud* 70v (2); *MycPrz* I A4v; *BiałKaz* M2v; *CzechRozm* 169v (2); Coż ty o mnie rozumiełz/ ábom fie nie vpił. *PaprPan* Hh2v; *SkarŻyw* 493; Coż W. M. rozumiełz/ żeby to tych czáłow náłzych iuż vłtác miáło? *CzechEp* *2; *NiemObr* 130; *PudłFr* 75; Coż rozumiełz/ tęn co vkrzywdzony ielt/ chwaliłz on łobie táką Wolność/ czy nie chwáli? *GórnRozm* C3v (2); *KmitaSpit* C3.

»coż rzeczesz *itp.*, powiesz, mowisz« [*w tym: wprowadza dopełnienie dalsze (7): na co (4), o czym (1), przeciw komu (1), ku tej rzeczy (1) (6 : 1 : 1): páni otoż łtyłzyłz/ A coż ku tey rzeczy mowiłz? BierEz* C4; *KromRozm II* m3; *KromRozm III* I; *WujJud* 147v; Cołz ty ná to rzeczeńz? (–) To naprzod [...] iż Páweł nic łwego/ áni też Chriřtufowi przeciwnego nie mowił *CzechRozm* 71 (4).

»coż tuszysz« (1): Coż tułzyłz? co Bátrách czyni gdy ták wierze leie? *KlonŻal* E4.

»coż wolisz (a. wolicie)« (2): á coż woliłz/ áłbo fie máło przyłtuc/ ábo ták dłuęo wiłieć? *RejZwierc* 166v; *WujNT* 1.*Cor* 4/21.

»coż się wam *itp.* zda« [*w tym: wprowadza samodzielne zdanie pytajne (3), zdanie podrzędne (1), bez następnika (4) (8): Coż fie wam zda dobrzelim ták byłá omdláłá. RejFig* Aa8v; COżci fie zda w tey

zgrái/ gdyby była zgodá/ By czego nie spráwili *RejZwierz* 109v; Coż fię tobie zda Szymonie [*Quid tibi videtur Simon*] Krolowie ziemscy od ko⁸⁰ biorą clá y czynífz? *BibRadz Matth* 17/25; *HistRzym* 95v; *RejPos* 328v; Słyfzeliście bluźnierstwo: coż fię wam zda [*quid vobis videtur*]? *WujNT Mar* 14/64 (3).

Wyrażenia: »coż dobrego« (3): ále coż ten Mnich dobrego vczynił? *OrzRozm* G2v. Cf »coż powiecie dobrego«.

»coż inego« (1): *Quid volui aliud dicere, Cożem chciał ynego rzéc. Mącz* 341a.

»coż nowego« (2): WIęc go drudzy potkáli/ á coż tám nowego *RejFig* Bb4; Skądże/ á do kąd? (-) *Z Wárlzáwy do Domu.* (-) Cóż tám nowego? (-) *Exequucyá iuz mamy. OrzQuin* A4v.

»coż takiego (a. takowego)« [*w tym: w składni zgody* (1)] (11): Coż tákyego náyduyefz w kofćyele pólpolitym/ co by było przeciw flowu Bożemu? *KromRozm I P*; *Quam ob rem id tandem, A dla czegołz by to takowego. Mącz* 353c (2); *OrzQuin* S4v; *GórnDworz* Dd2v; *RejPos* 111; *CzechRozm* 169v; *MWilcHist* Cv; Dla tegom tu przytoczył te kilká flow oycze, Ze iefł rzecz, o którą cię chcę prośić, niekto. (-) Cólz takiego? gotowem iuz do pozwolenia. *CiekPotr* 22 (2); *PaxLiz* B4v.

»coż złego« (8): *MurzNT Matth* 27/23 (2); *Leop Luc* 23/22; *LatHar* 711; Ale coż wždy złego [*Quid enim mali*] ten vczynił? Zadnym przyczyny śmierci w nim nie nálazł *WujNT Luc* 23/22 (3); *CiekPotr* 47.

1) *W pytaniu retorycznym* (1642) : *PatKaz III* 107; A coż ftego potym rofćie Káždy fie domyfli profćie *RejRozpr* H; *RejJóz* E5v (2); A czos tym Pan Bog ma dzialáć Niclza [!] iedno frodze karać. *RejKup* Dv (3); *KromRozm I N2*; *MurzHist* V2; *MurzNT Luc* 7/31; *KromRozm II* ev; *KromRozm III* M6; *GliczKsiąż* P7v; *KrowObr* 43 (8); *RejWiz* 54 (2); więc iefłizeby fol zwietrzála á śmák vtráciłá/ czymże będą folić? *Leop Matth* 5/13 (5); *BibRadz 4.Reg* 18/20 (3); *OrzRozm* T; *BielKron* 79v; *OrzQuin* A3v; Coż nam obiecuie ten wieczny á bez poczátku Pan? Oto słyfzyłz iż obiecuie káżdego prágnączege á prácuującego ochłodzić wodá żywą *RejAp* 177v (53); *GórnDworz* M5; A coż tám vłfzyłz? á coż tám znaydzyefz? Nic inego iedno ony wdzyęcne obietnice á wefołe pófelłtwá fwoie *RejPos* 174v (50); *KuczbKat* 275; Serce ftráfzliwe á czegoż dowiedzye/ Y fławę tráci y guzu doiedzye. *RejZwierz* [213] (20); *WujJud* 131 (5); *WujJudConf* 244; *RejPosRozpr* b4v (3); *BudBib Iudic* 8/2 (4); *BialKaz* E3; *CzechRozm* 77 (2); *ModrzBaz* 106 (4); *SkarŻyw* 284; *CzechEp* 324; *NiemObr* 11; *ReszPrz* 63; *PaprUp* K2v; *Phil* E3; *GrabowSet* Mv; *OrzJan* 55 (2); *LatHar* 269; Coż tedy vczyni pan oney winnice? Przyidzie/ á potráci oracze *WujNT Mar* 12/9 (15); *WysKaz* 47; *PowodPr* 37 (3); *SkarKaz* 81b (3); Chodźilám do złośniká: czymże mię odpráwił? Wzgardził/ porzucił/ zgromił *GosłCast* 50; *SkarKazSej* 671a.

coż po czym (1): Coż było po tey przyfiędze? Słuchay/ oto Apoftól powiáda: Aby fie wypefniłá tháyemnicá Páńfka. *RejAp* 86v.

cum ai, pron i av [*w tym: cum G sg n* (15) – *comp* (8) –, *cum av comp* (7), *cum ai a. av na - o* (1), *w składni zgody sup* (1)] (24): *OpecŻyw* 43; *MurzNT Matth* 23/17; Poźrzyłz záfię ná tego człowieká nędznege/ Czymże wždy iefł namnieyfzym podobien do niego. *RejWiz* 52v; *Leop Matth* 9/5; *BibRadz Luc* 5/23; *OrzRozm* T; *RejAp* 88v; A coż fie tedy iefłcže gorłzgego nád to złe nád námi okázáć miáło/ trudno to rozum ogárnáć może/ chybá wiecznego potępyenia [...] oczekawáć byfmy

byli mułieli. *RejPos* 138; *RejZwierc* 127 (3); Coż łácniey rzec páralizowátemu/ odpulzczone łá tobie grzechy/ Albo rzec/ wítáń *BudNT Mar* 2/9; *ArtKanc* N11v; *WujNT Matth* 9/5 (6).

W charakterystycznych połączeniach: coż drugiego (2), gorszego, gorzko, lepszego, lepiej, łácniejszego, łácniej (łácniej) (5), czymże namniejszym, coż potrzebniejszego, słodko, snadniejszego, snaźniej, więtszego (3). Cf »coż spolnego ma«, Wyrażenia.

cum inf [w tym: cum con (3); coż (u)czynić (8)] (22): Czymżeby tę gębę zátkáć. Gdzieś to dzban piwá dobrego Przegadałby mędrćá tego. *RejRozpr* A3; *RejWiz* 78v (5); *OrzRozm* S2; *RejAp* 19v (3); *RejPos* 176; A Czoż czynić moy miły brácie/ iuzli dełperowác? iuzli wízythko opuścíc? *RejZwierc* 198 (7); *PapPan* I; *ModrzBaz* 67; W coż pilniey pátrzyć? ná ludzkie przygody? Czy w włáfnie łzody? *WisznTr* 24; *SapEpit* ktv.

Z formą osobową czasownika „mieć” + inf [w tym: co mam itp. (u)czynić (19)] (32): *KrowObr* 143v; *RejWiz* 134v; *BibRadz Ps* 115/12; Coż my też mamy czynić mizerni pielgrzymowie fwiáthá tego? Oto [...] włęknimy łie łtráźliwego głófu Páńłkiego *RejAp* 95v (6); *HistRzym* 65v; A coż thu tedy napilniey pámiętáć małz á czo łoby wvázáć s they náuki małz moy miły Krześciáńłki brácie. Ato napirwey pomni/ iż chodzilz po pułzczy tego nędznego łwiátá *RejPos* 186 (15); *RejZwierc* 173v; *BiałKaz* Bv (2); *BudBib* 4.*Esdr* 1/30 (2); A coż iefzcze mam mowíc? Boć mi czáfu nie łtánie gdybym rołpowiedáł o Gedeonie/ o Báráchu/ o Sámlonie *WujNT Hebr* 11/32; *SkarKaz* 161a.

Struktury z formą osobową czasownika „być” lub jej elipsą [w tym: cum inf (15), cum sb N (8), cum ai i pron G sg n (7), cum av (6), cum sb I (1), cum ai a. av na -o (1), ze zdaniem względnym (10), z cytatem (2), iż (2)] (64): Rzecze mu Piłát/ Cólz ieft práwda? *MurzNT Ioann* 18/38 (2); Yefli kto myędzy wámi zda łye łoby mądrym być ná tym łwyećye/ nyechay łye łtánye głupim/ áby był mądrym. Coż to yeft? Izali chce Páweł áby kto zgłupyáł áłbo ofłáłáł *KromRozm II* p3 (2); *KrowObr* 43 (2); *RejWiz* 148v (2); *Leop Matth* 9/5; *BibRadz Eccle* 1/9 (3); Si consenserint possessores non vendere quid futurum esset. Gdyby łie zezwolili [...] cí kórzcy co mayá áby nic nie przedawáli cóžby mieć było. *Mącz* 383b; A coż to czynić pokuthę moy miły Pánie? Rołpomnieć łobie rozliczność dobrodzieyłtwá á miłofierdziá Páńłkiego *RejAp* 19v (12); *RejPos* 144v (8); A coż to ieft wierzyć Bogu? Wierzyć łłowom iego. *RejZwierc* 128v (4); *BudNT Mar* 2/9; *ModrzBaz* 19v (6); *CzechEp* 141 (2); *ArtKanc* N11v; Coż ieft przyczyná żáłow/ Boże możny? W niełáłce twoiey/ żywot nieofłtrożny. *GrabowSet* S3; *OrzJan* 55; Y coż wždy ieft Boże moy/ co widzę w źiemi nędze y cíemności nápełnioney? łtrách/ łtrách. *LatHar* 151 (2); Coż to ieft/ pierwłzá wiáre żłomiły? Slubiły á łłubu nie łpełniły. *WujNT* 730 (13).

W charakterystycznych połączeniach: coż to jest (...) (27) [cum inf (14), cum sb N (1), cum ai a. av na -o (1), z cytatem (2), ze zdaniem względnym (1), iż (2)], coż jest (...) (23) [cum sb N (7), cum G sg n (2), cum av (2), cum sb I (1), zdaniem względnym (8)], coż... (4) [cum av (3), cum G sg n (1)], coż...jest (4) [cum G sg n (3), cum av (1)], coż to (a. ono) było (...) (2) [ze zdaniem względnym (1)], coż to ... [cum inf] (1), coż to ... było [cum G sg n] (1), coż to było (1), cožby było (1).

W funkcji równoważnika zdania (z elipsą orzeczenia) (33): Tákże y Kryłtus Syn Boży/ Profił Oycá łwego/ áby [...] wízyłthki wierne połwóćcił? A tymże/ iefli Solá áłbo wodá? Nie *KrowObr* 74 (4); Oho znać Papiężnika: po czymże? po mowie *KochSat* B; *RejAp* 97v (3); *KuczbKat* 405; *RejZwierc*

141; *OrzJan* 16 (2); Coż tedy zakon [*Quid igitur lex*] Przydan iest dla występku *WujNT Gal* 3/19; *SkarKazSej* 703a. Cf »coż dalej, drugiego, tedy, potym, przeto, zatym«, »coż na to«.

Połączenia: »coż (jeszcze) dalej ...« (48): Coż dálej Lukasz powyeda. A nye było nikogo nyedoftátecznego myędzy nyemi. *KromRozm III* G7v; *KrowObr* 124v; Coż dálej ielzcie obiecuię ten Pan tym wiernym swoim Oto słuchay *RejAp* 33v (28); *RejPos* 75 (13); Cożci dálej tá Wiára przynieście? A tho od niey będziesz miał onę pewną obietnicę Pána swego *RejZwierc* 128 (2); Cożem dálej czynić miał moy Pánie? Vprzezymiem [...] zbáwienia ich prágnął *SkarKaz*)(2v (3).

»coż owo« (1): A coż owo więc słychamy/ o náiazdách ná domy/ o mordách/ o gwałciech *GórnRozm* A4.

»coż też« (4): *RejWiz* 190v; A cożbyś też ty miał czynić moy miły człowiecze *RejPos* 247v (2); *CzechRozm* 114v.

»coż to« (5): *RejAp* 97v (2); *RejPos* 305v; Nie łáfkáwie sie z iednąż krwią obchodzi/ Ná coż to godzi? *WisznTr* 24.

»coż tu« (8): *DiarDop* 111; *OrzRozm* Q4; *RejPos* 186 (5); Coż tu Kátolicy łtąd mogą zá Piotrem [...] wyciągnąć? *NiemObr* 36.

»coż więc« (3): Dzierzecz yá tak Mnijsłku otym Alie czoż wjecz będze potym *RejKup* V; *KuczbKat* 405; *GórnRozm* A4.

»coż wždy (a. wzdám)« (23): *MurzNT Matth* 23/17; *RejWiz* 52v; *BibRadz* 4.Reg 18/19 (3); *OrzRozm* T; *KochSat* A4v; *RejAp* 126 (2); *RejPos* 222v; *RejZwierc* 180; *WujJud* 261; Dziwni ludzie: coż wždy czynią? dawłzy y zás biorą *CzechRozm* 61v (4); *SkarŻyw* 595; *CzechEp* 79; Bo czegóz wždy bróńić będziemy? pokoiu/ którego nie mamy? *OrzJan* 47 (3); *LatHar* 151; *WysKaz* 34.

Frazy: »coż będzie« [*w tym: potem* (2), *gdy* (2), *z tego* (1), *za to komu* (1)] (6): *RejKup* V; Coż łtego bęध्ये? Bęध्ये wyęcey wyar/ niżli ludzi ná swyęcyę *KromRozm I* M4; *OrzList* i; *RejAp* 88v; A coż zá to woźnemu [...] będzie? Woiewodá mu przysięę łkaże/ tą on zbędzie wzyłtkiego. *GórnRozm* F2v; *RybGęśli* B3v.

»coż dalej, drugiego, tedy, potym, przeto, zatym« [*wprowadza nowy element kontynuowanego tematu*] (11 : 2 : 2 : 1 : 1 : 1): *KromRozm III* H2v; *RejAp* 140v; chcęć sie zwierzyc tháiemnic krolestwá swoiego swiętego. Coż ielzcie dálej? Oto cie obiecuię leczyć/ opátrować/ łtánowić *RejPos* 328 (6); A coż s tego táki człowiek olięgnie? Oto pokoy y od wśzech miłość á błogółławieństwo. A coż drugiego? Obietnicę pewną *RejZwierc* 141 (4); Coż przeto [*Quid ergo*] Częgo łzuka Izráel tego nie potrafił. *BudNT Rom* 11/7; *SkarJedn* 77; Lecż y ty łrogi Trupokupcze/ niedawno y łam polężesz/ Strzałá nie męžney ręki prętká obiezdżon. Coż potym? kłodá leży/ á ze pniá przedfię Nowa rozgá wyrołłá *KochOdpr* D2; *OrzJan* 115; Abowiem grzech nád wámi pánować nie będzie: Boście nie pod zakonem/ ále pod łáfká. Coż tedy [*Quid ergo*]? będziemże grzełzyć/ źelmy nie pod zakonem ále pod łáfká? Nie day tego Boże. *WujNT Rom* 6/15 (2).

»coż się dzieć będzie (a. będzie się dzieło)« (2): A coż sie nam tedy będzie dzieło w tym kroleŧwie ięgo? To sie będzie dzieło/ iż záwždy dułżá onęgo tákiego káżdego będzie pływálá w rokłószach onych *RejPos* 84v (2).

»o coź idzie« (1): A o coź tedy nam idzie? O eo [!] żeby było rozeznanie onego chlebá/ j ie⁸⁰ ćielefne pożywanie od ćiałá Páńlkiego *WujJudConf* 254.

»coź (w tym) jest, iż ...« = *dlaczego; quae haec res est, quid causae est cur, quid factum est quod, quid hoc rei est Cn* (3): Coź wzdy wtim/ ielt/ dla/ Boga/ iłz będąc takimi Gołpodarzmi/ zdacie fię przedfię ubogimi? Zbytek/ łáfiedzi/ zbytek *KochSat A4v; CzechEp* [406]; Coź tedy ielt/ iż fię Pánu Bogu oná prósbá o danie krolá nie podobáła? To: iż łędziaki ktore im dáwał/ nie miał Pan Bog zá krole ludu onego *SkarKazSej* 689b.

»coź [kto] ma nadzwysz, więcej« [*szyk zmienny*] (1 : 1): COź tedy więcej ma Zydowin [*Quid ergo amplius Iudaeo est?*] [...] Wiele/ wśfelákim łpolobem. *Leop Rom* 3/1; *WujNT Rom* 3/1.

»coź spolnego ma« (1): Zazdrość z łotroftwem coź łpolnego máia/ Bo w iey łzczęfliwi łzkole nie bywáią. *RejZwierc* 224.

»coź mnimamy« (2): A coź mnimamy być przyczyną tego [*Quid autem in causa putamus fuisse?*] iedno to/ iż iedni fię do tey łpráwy niegodźili/ drudzy wrzędow [...] wzywác woleli *ModrzBaz* 132v (2).

»coź na to [kto]« (1): Coź ná to Nowowiernicy? Niewiem. *WysKaz* 38.

»coź pocznę *itp.*« (3): Vchoway Boże tu przegráney [...] bitwy [...] coźbyście wy poczęli łobie *GórnRozm* L3v; *GrabowSet* Mv; *PowodPr* 69.

»coź (roz)każesz« (2): *RejPos* 284; Coź mi dáley każełz? Izali o dobroći twoiey ku mnie rołpáczác mogę? *SkarKaz* 161b.

»coź rzeczemy *itp.*« [*w tym: wprowadza niezbity (zdaniem autora) argument w polemice (15), nowy element kontynuowanego tematu (6); orzeczenie w 1 sg (1), 2 sg (20), 3 sg (4), 1 pl (27), 2 pl (2), 3 pl (14), 1 du (1), inf (3)*] (72): *KrowObr* 228; A coź záfię s tym rzeczéłz gdy wielz iż źle może *RejWiz* 133v (2); *Leop Rom* 3/5 (3); *BibRadz Rom* 3/6 [5] (2); A coź rzeczemy o łummách pieniężnych/ ktorymi bárzo zniewolony iefth łtoł Krolewłki *OrzRozm* S2 (3); *RejAp* 9 (6); *RejPos* 29 (20); *KuczbKat* 330 (3); *RejZwierc* 11v (3); *WujJud* 64; *BudNT przedm* b2v (3); *CzechRozm* 57v (8); *ModrzBaz* 67v; *SkarŻyw* 568; *CzechEp* 88; A coź tu rzeká Papieźnicy/ izali y wedle nich/ z tych Papieźow ieden błádzic nie muśiał. *NiemObr* 178 (2); *WerGośc* 212; *WujNT Ioann* 12/27 (10); *SapEpit* ktv.

»coź się stało« (39): *RejAp* BB7 (24); A coź łie potym słało? włłyłzał głos od Pána łwego *RejPos* 75v (12); *RejZwierc* 127 (2); *SkarJedn* 31.

»coź wolisz« (1): Coź tedy wolifz [*Utrum igitur mavis*]: czyli áby ten złoczyńcá ták fię wolno wáłęłá/ [...] czyli rádniey áby z więźienia wyłzedłzy łpráwował fię? *ModrzBaz* 84v.

»coź znaczy« (1): coź wđdam tá dźiwna taiemnicá znáczy? *WysKaz* 33.

Wyrażenia: »coź dobrego« (1): A coź tedy ten Lotr miał dobrego? muśifz rzecz/ iż niemiał nic inłzego/ iedno tylko wiárę? *KrowObr* 57.

»coź inszego« (1): Coź inłzego ná ten czás czynić a myłlic małz/ byś łie nie wniółł/ byś łie nie obłádzil? *RejPos* 133.

»coź takiego« (3): *CzechRozm* 156v; A cożem ia wđdy tákiego mowil y piálł/ co to X. K. wyłzpaca y wywracá? Atom mowil y mowię/ przeciw łudźiom záráżonym łrucizną Antichryłtowłką *CzechEp* 79 (2).

a) W kontekstach przeciwstawnych zdanie z „coż” wyraża stopniowe nasilenie lub ograniczenie [w tym: w postpozycji do zdania podrzędnego, w którym zawiera się przesłanka wnioskowania (53) – rozpoczynającego się od: *jesli(że)* (39), *gdy* (6), *gdyż* (5), *ponieważ* (2), *iz* (1)] (99) : *OpecŻyw* 136v; Bo *gdy* w tym *ł*łabym *ł*tanie/ *w*żdy *t*akie bywały/ *K*toe *w*ięcey niż *g*árdłá/ *ł*ławy *ł*wey *ł*trzegáły. A *co*ż *t*obie przyłtoi/ *g*dyżeś *t*y *i*ch *g*łową *R*ejZwierz 48; *á* *t*o *z*á *ż*ywotá *K*rólá *ł*wégo *c*zynimy/ *á* *c*óž *b*ędzie po *ś*mierci *i*ego? *OrzQuin* Y4; *BiałKat* 146; Bo *i*elli *t*o *n*am *n*iewinnym *c*zyni: *co*žby *t*en *k*o^{mv} *i*nłzemu *v*czynił? *CzechEp* 92; *O*wégo *z*wyczaj *domowy*/ *á* *m*áło *n*ie *z*brácenie z *C*élárzem *ł*ámym *v*blágác *n*ie *m*ogło: *c*óž *t*ego *v*blágác *m*ože/ *k*tóremu *n*iegodži *f*ie *y* *p*oyżrzec *n*á *C*ełárzáz? *OrzJan* 37 (3); *WujNT Luc* 23/31; *PowodPr* 28; *SkarKaz*)(3).

cum inf (1): *Okrom* *ś*wiat *l*edwie *k*iedy z *oleiem* *i*áđłá/ *á* *co*ž *m*owić o *w*inie/ o *m*leku/ o *rybách* *SkarŻyw* 141.

Z formą osobową czasownika „mieć” + inf (9): *KromRozm III C*; *C*žegółz *ł*ię *t*edy o *pr*zyłżłym *ł*tárcu *ł*podziwáć *m*amy/ *k*tory *i*ułz *y*ełt *w*łzwey *m*łodości *ł*kápy *y* *ł*akomy? *KwiatKsiąż Cv* (2); *RejAp* 176v; *RejPos* 256v (2); *CzechEp* 68; *LatHar* 214 (2).

Połączenia: »což dopiero« (2): *To*ś *i*už *ł*łyłzał o *doc*žefnych *p*ociechach *n*áłżnych [...]. *Co*ž *d*opiero *b*ędzyełz *r*ozumiał o *o*nych o *k*thorych *n*am *p*owiedáć *r*acży/ *g*dy *m*owi [...]: *i*ž *i*dę do *O*ycá *ł*wego *RejPos* 128; *WujNT* 332.

»což owszem« (10): *RejAp* 147v (2); *A* *i*ellić *t*hey *m*ocy *b*ez *w*iáry *n*ie *m*áią *t*akie *ś*wiátości/ *ł*práwione od *P*áná *ł*ámego/ *á* *co*žby *o*włzem *m*iał *m*ieć *c*žłowiek *p*rołty *RejPos* 235 (8).

»což tedy« (5): *g*dyž *t*eráz *t*ako *m*alá *m*ęka *t*ak *n*ieciarliwe^{go} *c*ie *c*zynij/ *t*zož *t*edy *p*iekło *v*czyni. *OpecŻyw* [192]v (2); *MurzHist* R3v; *KwiatKsiąż Cv* (2).

»což też wždy« (1): *Bo* *i*elli *ż*iemią *i*ełt *c*žłowieczeńłtwem/ *i*ž *i*ełt *p*odnožkiem: *á* *n*iebo *z*ás/ *b*ęđac *ł*tolicá/ *c*žymže *t*ęž *w*ždy *v* *t*e^{go} *B*ogá *b*ędzie? *CzechEp* 171.

»což tu« (1): *Bo* *t*hu *p*átrzay *i*áko *t*ho *m*ocno *ć*i *l*udzye *c*o *n*apřednieyłzy *n*á *t*en *c*zas *w* *n*áukach *z*akonnych/ [...] *p*otwirdzili: [...]. *A* *co*ž *t*u *r*zcžemy *d*rudzzy *RejPos* 234v.

»což więc« (2): *MurzNT* 61; *poniewa*łz *n*á *ż*ielonym *t*ho *ł*ię *d*rzewie *d*zieie/ *co*ž *ł*ię *w*ięc *z* *d*rzewem *s*uchym *p*otym *b*ędzie *d*ziało *ArtKanc* 120.

Frazy: »což chcesz« (2): *GórnTroas* 42; *P*ychá *i*ch *y* *w*zgárdá *t*ák *d*áleko *z*áchodži/ *i*ž *ś*miał *ł*ię *i*eden *z* *n*ich *p*rećiw *K*oncylium *T*rydentłkiemu [...] *p*odnieść. *Co*ž *ch*cełz? *y* *n*á *ł*ońce *ł*ię *y* *g*wiazdy *r*zucá. *SkarKaz* 43b.

»což się będzie działo *itp.*« (3): *KrowObr* 238v; *ArtKanc* 120; *A*bowiem *b*ęđac *t*eraz *ś*wiát *p*ełnym *p*rac *y* *bol*ési *i*ełzce *l*edwo *ł*ię *k*to *n*aydzie *c*oby *g*o *n*ie *m*iłował/ *co*žby *ł*ię *d*ziało/ *g*dyby *n*á *n*im *w*łzyłtko *p*o *m*yłli *b*yło? *WysKaz* 11.

»což dierzysz« (1): *A* *y*ełli *ł*ye *ć*i *l*udzye *t*ák *z*acni *á* *v*czeni *o*myłáli/ *co*ž *d*żyerżyłz o *i*nych/ *k*torzy *t*ák *o*łtrego *r*ozumu [...] *n*ye *b*yli? *KromRozm II* q2.

»což mni(e)masz« [w tym: *w*prowadza *z*danie *podr*zędne (4), *s*amodzielne *z*danie *py*tajne (1)] (5): *Y*ełli *t*ák *z*acny *p*rorok *w*yznawa *ć*yemność *n*yeumyeyętnołci/ *co*ž *m*nimalz/ *y*áká *n*ocá *n*yewyádomołci *m*y *m*áluczcy/ [...] *y*ełtelmy *o*gárnyeni? *KromRozm II* ov; *WujJud* 72; *A* *poniewa*łz

ten ich ieden domyśl oſtác fie nie może: coſz mniemałſz áby fie iuż oſtác miály drugie *CzechRozm* 152 (2); *OrzJan* 81.

»coż rozumiesz, mam(y) rozumieć itp.« [w tym: wprowadza dopełnienie dalsze (20), samodzielne zdanie pytajne (10), zdanie podrzędne (6), dopełnienie dalsze i samodzielne zdanie pytajne (4), dopełnienie dalsze i zdanie podrzędne (1), *N pendens* i zdanie pytajne (1), okolicznik miejsca (1) (cf str. 673)] (43): *MurzHist* R3v; *KromRozm II* f4v; iegli tu widzisz piękne dwory/ A łtany rozmáite/ y dziwne vbiory. Coż rozumieſz w tym zamku/ co gi łobie łpráwił *RejWiz* 153v; Coż rozumieſz ty gwiazdy Anyeli przy Pánie/ Iegli nie więťſza iáñość tám przy nich zołtánie. *RejWiz* 154v (11); A gdy on tym fáłſzyrłtwem łobie nie folguie/ Coż rozumieſz drugiego áby nie sfárbował *RejZwierz* 2v (2); *RejAp* 147v (6); *RejPos* 40v (11); Abowiem iegli ciało w tym ták łprofnym opiłym przypadku nápoły iáko nieżywe iełt/ coż rozumieſz o miłey á wdzięczney dułſzycy/ iegli teſz tám obumrzeć nie muſi? *RejZwierc* 62v (4); *SkarŻyw* 130; A mowił to Bog o onym zakonie/ ktory iełſzcze ćieniem był dóbr przyłſzłych: [...]. á coż rozumiemy o nowym/ ktory iełt nád on łtary y iáſnieyłſzy y dołkonáłſzy? *CzechEp* 115; *KochWr* 28; *OrzJan* 80 (2); *LatHar* 214 (2).

»coż rzeczemy itp.« [w tym: orzeczenie w 1 sg (1), 2 sg (3), 3 sg (1), 1 pl (12), 2 pl (1), 3 pl (3); w con (3)] (21): *RejWiz* 155; *OrzRozm* L4 (2); *RejAp* 20 marg (2); Swięci fie połękáli/ coſz grzełſzni rzeká. *RejPos* 114v marg (6); *BiałKat* 283v (2); *CzechRozm* 60; *CzechEp* 28 (4); *GrabowSet* K3v; *WujNT* 332; *PowodPr* 36.

»coż się stanie« (2): A czoſz łię pachółku łtanie Gdy by tak było o panie *RejKup* P; *RejPos* 106.

b) Z orzeczeniem zaprzeczonym sugeruje odpowiedź „wszystko” (9) : *RejJóz* Gv; *RejKup* bb5; O bezecne pieniądze/ á niezczęfne złoto. Czegoſz ty nie domieſćiłſz/ czegoſz ty nie łpráwiłſz *RejWiz* 123; Czegoſz my tedy czynić niemamy/ ábyłmy Pánu Bogu kwoli byli *KuczbKat* 35; Cóz/ prze bóg żywy/ nie iełt prozno ná ſwiećie? *KochTr* 3 (2); *ReszPrz* 73; O czegoſz myłł zfráłowána Nie dołwiadczałá łtrofkána? *GołCast* 41.

c) W konstrukcjach zdaniowych sugerujących odpowiedź negatywną „nic” (596) : *RejRozpr* D2v; *RejKup* Hv (2); *KrowObr* 178v (2); *RejWiz* 139 (3); *Leop 2.Reg* 19/28 (4); *OrzList* b2; *RejFig* Dd5v; *RejZwierz* 4v; *BibRadz 4.Reg* 6/33 (5); Quid obstat cur non vere fiant, A cołz przeskadza/ yſz by nie práwe wefele miáło być. *Mącz* 419a; Czegoſz W. M. małz czekać dáley/ przyłſzliłmy iuż w Polłſzce ná ołtátni punkt *OrzRozm* A4; *GrzegRóżn* Gv; *KwiatKsiąſz* L4 (2); *RejPos* B2 (8); Y coſz mi ná niebie álbo ná źiemii przez ćiebie podobác ſię może? *KuczbKat* 5 (2); W włzeteczney zgrái/ Coſz fie vtái. *RejZwierc* [238]v (14); *WujJud* 103v; *WujJudConf* 114v; *BiałKaz* M2 (2); *CzechRozm* 27v (5); On Mędrzec Origenes á w czymſze mu zdoła/ We włzem go náłz celuie *PaprPan* G3; *ModrzBaz* 45; *SkarJedn* 116 (2); *SkarŻyw* 567; Coſz bęđzie rozwięzował/ gdy iuż to dawno przedtym przodkowie iego ogniem rozwiázáli? *CzechEp* 94; *PudłFr* 52; *GórnRozm* H3v (3); *OrzJan* 121; *LatHar* 52 (4); *WujNT Act* 8/36 (3); *PowodPr* 71; *SkarKazSej* 667a.

coſz (komu) do kogo, do czego [w tym: do tego (9)] (13): *GliczKsiąſz* H8v; Coſz mi do ćiebie [Quid mihi et tibi] Iezufie łynu Bogá nawyſłſzego? *BibRadz Luc* 8/28 (2); Quid tua (malum) id refert, Y coſz wđdy tobie do tego Diabeł tobie do tego *Mącz* 205c; *Prot* B3 (2); *RejZwierc* 27v (3); A coſz to do vmárłych álbo do tych co ich niemáłz przy tey łpráwie? *WujJudConf* 238v; *ModrzBaz* 61; Iełſi

tak ofądźili Biskupi/ á coź Cefarzowi do tego? *SkarŻyw* 394; Coź mnie do tego, iefli ty maź dobre álbo Złe ługi. *CiekPotr* 80.

coź komu z kim (2): Ale coś [!] mnie zwámi [*Verum quid mihi et vobis*] Tyrze/ y Sydonie/ y wśyftká gránico Paleſtyńka? *Leop Ioel* 3/4 (2).

coź (komu) po kim, po czym [*w tym: w przeciwstawieniu do zdania wprowadzającego uzasadnienie negatywnej postawy* (75) – *rozpoczynającego się od: gdy (by)* (27), *jesli(by)* (18), *kiedy* (14), *gdyż* (5), *ponieważ* (3), *a* (2), *ale* (2), *bo* (1), *gdzie* (1), *przeſię* (1), *wszak* (1); *coź po tym* (86) – *że, iż* (17), *chocia(żby) (choćby)* (3), *by* (2), *cum inf* (1)] (146): *BierEz* I; *GlabGad* L8; *RejŁas* w. 3; Leć coź potym chocia wlytycy widzą Iż chocia zle/ przedlie fie niewſtydzą *RejRozpr* K3 (2); *RejKup* B (4); Gdzie oto widźicie/ iżem iefł dofyc duży [...] a coź potem iednak znienácka niſzczeię i wftawam *MurzHist* O; *KromRozm III* M2; *DiarDop* 102; *LubPs* ee; *KrowObr* 68 (6); Widziłz onego ſkępcá/ coź mu potym było/ A wśák to dármo leżąc ná poły pogniło. *RejWiz* 191v (8); Coź mi po mnoſtwie offiar wállych [*Quo mihi multitudinem victimarum uestrarum*]/ mowi Pan? *Leop Is* 1/11; *LeszczRzecz* A3v; *RejZwierz* A6 (7); *BibRadz Gen* 27/46 (3); *BielKron* 439; Coź było ſzátánowi po tym [...] białe zwác czarnem *GrzegRóżn* H3v (4); Dla ktorey miedzy námi niemáľz iuż miłóſci. A gdzie tey mieć nie będziem/ y coź nam po Wierze? *Prot* B3; á coź pothym iż o nim ſłucháią/ że ie im iáľnie opowiadáią/ ále obiáwienia/ tho iefł obiáľnienia żadnego w ſobie o tym nie máią *RejAp* 5 (7); *GórnDworz* Aa3v; *RejPos* 30v (30); *BiałKat* 271 (2); Y coź po ſkárbiech po perłach po złocie/ Kiedy przyładá á zły bránt ná cnocie. *RejZwierc* 222 (12); *Strum* M4; *BudNT przedm* bv (2); *CzechRozm* 25v (6); Bo á coź po mnoſtwie bez rozumu? *ModrzBaz* 30 (3); *SkarJedn* 366; *SkarŻyw* 394; *CzechEp* 10 (5); *CzechEpPORz* **2v; Iefli maľz vmrzeć/ á cóź ci po złocie? *KochFr* 31; *KochDz* 104; *WerGoſć* 266; *KochPieſ* 29; *PudłFr* 9 (2); Bo á coź po owym ná woynie/ ktory nágo/ á z kijem idzie? *GórnRozm* K3v (2); *KochWr* 33; *WyprPl* C2; *LatHar* 689; *WujNT Mar* 14/63 (2); *JanNKar* A2v (2); *PowodPr* 57 (2); *SkarKaz* 636a; mam mieyfce przednie/ doſtátek wśytkiégo/ Cóż potym/ ręką ſwą nie tknę fie niczego *GoſłCast* 37 (5); iefli ty oko twe y twarz twoię odemnie odwroćifz: coź po mnie? zgináľem *SkarKaz Sej* 672a (3); *ZbylPrzyg* A2v (3).

cum ai i pron [*w tym: cum G sg n* (155), *cum N sg f* (1), *w ſkładni zgody* (23)] (179): A coź mu mogá fatá wczynić przykrego/ Rownie ſtráľzą by kozy wilká koľmátego *RejWiz* 141v; *Leop Eccli* 5/4; Abowiem coź temu miedzy ludźmi będzie ſwiętego/ ktory boľtwo wzgardza? *KwiatKſiąż* D2v; *ModrzBaz* 52v (2); *Phil* I2; *OrzJan* 96; Bo coź wielkiego iefł/ kiedy to wierzymy co widzimy? *WujNT* 777.

W charakterystycznych połączeniach: coź całego, nieludzkiego, przykrego, roznego, smutnego, świętego, wielkiego, zacnego. Cf cum ai G sg n comp, cum comp i sup + specyficzna struktura, coź in(n)ego jedno, Wyrażenia.

cum inf (13): *RejJóz* B7; *RejKup* x4; *RejWiz* 43v (2); *RejPos* 146v (2); A o coź fie tu iuż troľkác? *RejZwierc* 166 (2); *ModrzBaz* 144v; W czymże tu powiáda/ wátpić? *SkarJedn* 71; *WisznTr* 7; *WujNT* 21; Bo coźby było poſwiácáć y oczyſciác w żywoćie mátki: by tám grzechu nie było? *SkarKaz* 577b.

Z formą osobową czasownika „mieć” + inf (19): A ocz że fie maľz fraľować *RejJóz* C7v (3); *RejKup* 12v; *KrowObr* 58v; *RejFig* Bb5v; *BielKron* 234; *KwiatKſiąż* A4; Coź mam wroćić gdyżem nic

niewziął? *HistRzym* 133v; *RejPos* 356v (3); *RejZwierc* 12v (4); *ModrzBaz* 25; *SkarŻyw* 113; *PowodPr* 29.

W strukturach z formą osobową czasownika „być” lub jej elipsą [w tym: *cum ai i pron G sg n* (20), *cum inf* (13), *cum sb N* (11), *cum ai N sg f* (1), z cytatem (2), ze zdaniem względnym (4)] (53): *KromRozm I* [L3]; *KromRozm III* H4; *Diar* 34; *GliczKsiąż* D7v; *KrowObr* 13 (4); *LeszczRzecz* A5; Y coź ielt [quid erit] drzewo máćice winney przeciwko innym drzewam *BibRadz Ez* 15/2; *OrzRozm F*; *BielKron* 244; *SarnUzn* H3v; *RejPos* 144v (2); *BiałKat* 111; *KuczbKat* 390; *RejZwierc* 216 (4); *WujJud* 59v (2); *ModrzBaz* 18v (10); A coź to ielt/ vmrzeć? wźák iefli nie teraz/ tedy to potym być musi. *SkarŻyw* 131; *CzechEp* 146 (2); *ReszPrz* 6 (2); *GórnRozm Av* (2); *Phil* 12; *GrabowSet* S2v; *OrzJan* 90 (3); *OstrEpit* A4; *WujNT* 304 (3); *SkarKaz* 157b (2); *CiekPotr* 47; *KlonFlis* A4.

W charakterystycznych połączeniach: coź jest ... (25) [*cum sb N* (9), *cum inf* (8), *cum ai G sg n* (2), *cum ai N sg f* (1), z cytatem (1), ze zdaniem względnym (4)], coź to jest (...) (15) [*cum ai G sg n* (8), *cum inf* (4), z cytatem (1)], coź ... [*cum ai G sg n*] (4), coź ... jest [*cum ai G sg n*] (3), ... coź jest (3) [*cum sb N* (2), *cum inf* (1)], coź to ... jest [*cum ai G sg n*] (2), coź ... to jest [*cum ai G sg n*] (1), coź ... było [*cum ai G sg n*] (1), coźby ... było [*cum ai G sg n*] (1).

W konstrukcjach uściślajaco-wyłaczających, sugerujących odpowiedź „nie tylko to”: *cum ai G sg n a. av comp* [w tym: *av* (1); coź może być ... (3)] (9): coź cie iuż kiedy błogofławieńszego potkác mogło? *RejPos* 146v (3); *BiałKat* 351; Coź po łobie zołtáwić káždy ma trwałszego. Wiárę prawdzywą/ Sławę pocźciwą. *MycPrz* I A2v; Y coź może być iásnieyшого przeciwko tey przewrotności Rzymfkiey *NiemObr* 87 (2); Cóż tu mogło bydź więćey/ y ozdobiéy ku łlawie téy náuki wyrzeczono? *SarnStat* 3v; *SkarKaz* 486a.

cum comp i sup + specyficzna struktura [w tym: *cum ai* (38) – *G sg n* (36), *N sg f* (1), w składni zgody (1) –, *cum av* (12) – coź więćey (9); *sup* (5); coź (jest)... (18), coź może być ... (10); jedno (21) – *cum inf* (8), *cum sb* (7), ze zdaniem podrzędnym (6) –, jako (13) – *cum inf* (6), *cum sb* (3), ze zdaniem podrzędnym (4) –, nad (10) – *cum sb i pron* (9), ze zdaniem podrzędnym (1) –, kto (2), tylko *cum inf* (1), niżli *cum pron* (1), gdy ze zdaniem (1), *cum inf* (1)] (50): A czoź może być gorszego Swym nie wierzyć gardła swego. *BierRozm* 14; *RejPs* 160v (2); *RejJóz* G3; Coź łluffnyey rozum człowyeczy znác ma/ yedno łam łyebye á siły łwoye? *KromRozm III* B6v; *LubPs* R2; *RejWiz* 11 (2); *Leop Iudic* 14/18; Y Coź ielt wefelšzego/ gdy dobrej nádzyeie/ Kto w łwych łmutkoch vzywa *RejZwierc* 132 (3); Coź ielt ciężłzego [quid gravabitur Vulg] nád ołow? *BibRadz Eccli* 22/17 (3); *KwiatKsiąż* B4v (2); *Prot* E; *RejAp* 177; Coź nam tedy ielt napilnieyšza/ iedno łie vczyć *RejPos* 294v; á czegoź ieltcze pociefzliwšzego łzukác chcelz? niżli to coś nálazł w tey Ewányeliey s. *RejPos* 327v; *KuczbKat* 35 (2); Coź piéknieyšzego iedno prawdá łwięta/ Coź łprońnieyšzego iáko łeż przekłeta. *RejZwierc* 216; Y czoź ná łwiece ma być łprońnieyšzego/ Kto s łiebie dármo czyni łzalonego. *RejZwierc* 218 (6); *WujJud* 187v; *ModrzBaz* 71v; *CzechEp* 112 (3); Y coź zacnieyšzego ábo więťzego mogł dáć Bog człowiekowi temu pánu Iezufowi [...] nád to/ gdy mu dał duchá bez miáry *NiemObr* 102; *ReszPrz* 6 (2); *ArtKanc* N16; Coź zálię ieltł więťzego do podziwienia y pochwały/ iáko miłóść Oczyzny nád łámeego łiebie miłóść przekłádác? *Phil* 14 (5); *KochFrag* 25; *OstrEpit* A4; Coź nád to więćey

człowieku potrzebá/ Iedno kiedy ma z gębę chlebá *RybGęśli* C2; *WujNT* 21 (2); A což nas lepiej y łtáteczniej vwefelić może/ iedno chwałá Páná nálzego *SkarKaz* 244a; *CiekPotr* 47.

coż *in(n)ego* (*a. inszego*) jedno *itp.* [*w tym: w składni zgody* (15); jedno (71), *jesli nie* (7), jedno *nie* (6)] (84): *KromRozm I* K2v (2); czególz inłzého iedno piekła czekamy *MurzNT* 61; *KromRozm III* H4; *Diar* 34; *DiarDop* 109 (2); *GliczKsiąż* D7v; *KrowObr* 13 (11); *OrzList* h2; *LeszczRzecz* A5 (2); A což ieft inłzého Kościoł/ iedno nie Ołtarz/ to ieft nie zakon Boży *OrzRozm* F; *KwiatKsiąż* A4; *OrzQuin* B (7); *SarnUzn* B3v (2); *RejAp* 35 (4); *RejPos* 33 (8); *BiałKat* 111; *KuczbKat* 390; *RejZwierc* 9v (5); *WujJud* 59v (3); *RejPosWstaw* 42; Coż tedy inłzého [*Quid igitur istis*] to Herby łprawuią/ iedno iż nas obowięzuią/ ábyłmy śláchetności przodkow nálzých násładowáli *ModrzBaz* 42 (15); *CzechEp* 171 (2); *NiemObr* 73 (2); *ReszPrz* 97; *GórnRozm* Av; Coż ieft moy żywot/ o Pánie/ inłzého/ Iefli nie obraz/ cieniá nıkńącego? *GrabowSet* S2v; *OrzJan* 57 (2); *WujNT przedm* 5 (3); *KlonFlis* A4.

coż ... *je(d)no itp.* [*w tym: je(d)no* (41), *jesli nie* (3), *jako* (3), *nad* (2), *okrom* (1), *tylko* (1)] (51): *RejPs* 158v; *RejRozpr* G2v (2); *RejJóz* B7 (2); *RejKup* B (2); Od czegoż wżędnicy názwáni/ yedno od rzádu álbo rzádenya? *KromRozm III* H2v; *RejWiz* 6 (6); *RejZwierc* 108; *BibRadz Eph* 4/9; *RejPos* 144v (3); Odnies precz słowo/ cóż wodá/ iedno wodá? *BiałKat* 238v; *RejZwierc* 12v (4); Coż ieft/ iefli to nie ieft być Antychriftem/ náukę Chriftułowi przeciwną przywodzić. *WujJud* 96; *BudNT Luc* 12/49 (2); *ModrzBaz* 30 (5); *KochPs* 41; *CzechEp* 146; Czegoż fie wždy łpodziewác tylko dokończenia? *WisznTr* 7; Coż Káligułę/ což Domicyaná [...] przywiodło do okruthności wykonánia nád tę Bełtyą/ ktora wkradwłzy fie w łáłkę przełózonego/ nie rádá nikogoy łobie niepodobnego ćirpi *Phil* G4 (4); Bo czegoż fie Turczyn ták bárzo boi/ iáko tego/ ábyś fie wálzá kró: M. iákimkolwiek łpołobem ná woynę z Niemcy nie zmówił? *OrzJan* 83 (3); *WujNT Luc* 12/49 (4); *WysKaz* 47; *SarnStat* 3; *SkarKaz* 157b (3).

Połączenia: »coż to« (1): I což to tedy Papielz okázuię w thych koronách y mietzu y wtym odzieniu inłzého/ iedno iż tzyni násmiewiłko s Páná Iezu Kryłtá vbogiego *KrowObr* 27v.

»coż wždy« (9): *LubPs* cc2; Sprzewrácałę włzythek moy łprzet/ á cožęś wždy ználazł coby było ze włzytkiego łprzetu domu twęgo? *BibRadz Gen* 31/37; *Mącz* 205c; *Prot* C4v; *ModrzBaz* 57; *MWilkHist* G4; *CzechEp* 171; *WisznTr* 7; *OrzJan* 96.

Frazy: »czegoż nie dostawa (*a. nie dostaje, a. nie dostanie*)« [*w tym: komu* (18)] (20): Bo czegoż nie dołtawa nędznemu człowieku/ Gdyby miernie wżyc chciał tego łwego wieku. *RejWiz* 14 (2); *RejAp* AA6 (2); *RejPos* 110 (6); *RejZwierc* 111v (2); A czegoż tedy temu Krolełtwu niedołtawáło [*Quid igitur in eo regno deerat*] do łzczęśliwego ná świećie życia? *ModrzBaz* 127v (2); *OrzJan* 57 (3); *WujNT Matth* 19/20; *SkarKaz* 157b (2).

»coż [*kto a. co*] ma [*do czego*]« (3): Coż ten to koń ma do wiátru? *HistRzym* 111; Ale což tho ma do dołkonáłości zakonney? *CzechRozm* 82v; *ModrzBaz* 139v.

»coż [*kto*] ma [*przed kim*]« (3): *RejWiz* 54; Y což ma łzalony przed pijánym pánem/ By fie obá wćiekli rzęczmy włzyłcy amen. *RejZwierc* 218 (2).

»coż masz (*a. mam*) [*z kim*]« (4): *MurzNT Luc* 8/28; Coż ty małz z námi Iełušie Synu BOży [*Quid nobis et tibi, Iesu fili Dei*]? *WujNT Matth* 8/29 (3).

»coż masz [po czym]« [w tym: po tym (4)] (5): *RejJóz* D5; *RejPos* 66v; Cóż po tych zápalónych świecách małz *BiałKat* 356; Y Coż małz po tym moy bogaczu miły/ Zeć plewy w gumnie z zgoninami zgniły. *RejZwierc* 226v (2).

»coż [kto] naprzod ma« (1): Coż bogacz naprzod ma iż myłzy worki Gryzą mu *RejZwierc* 226v.

»czegoż, coż (po)trzeba« [w tym: komu (14)] (18 : 1): *RejKup* d3 (2); *LubPs* hhv; *RejWiz* 110 (2); *RejZwierc* 30v; *BibRadz* 1.Reg 18/8; *RejPos* 134 (3); *RejZwierc* 111v (2); widziłz iłz iednę coreczkę mawá: wiele dobrego dał nam Pan Bog/ á czegołz iey więcey trzebá? *SkarŻyw* 103; *NiemObr* 78 (4); *RybGęśli* Cv; *WysKaz* 34.

»coż stąd przydzie [komu]« (1): Cóż ztąd przydzie mądrym/ że łye znich násmieią? *PudłFr* [3].

»coż to jest« = *to bardzo mało* (1): Iełt tu iedno pácholę/ co ma pięćioro chlebá ięczmiennego y dwie rybie: ále coż to iełt ná ták wielu [*sed haec quid sunt inter tantos*]? *WujNT Ioann* 6/9.

»coż to k(u) rzeczy« (7): *KromRozm III* N3; Dáiąc iáki Iurgelt Księża? (-) Coż to k rzeczy. (-) Nie iełt we wśzyłtkim Papięstwie żaden/ áni łam Papięz/ áby on o łobie ták hárdźie kazał/ iáko ty o nim każełz. *OrzRozm* G4v; *WujJud* 77v (3); *BudNT* Hh4; *CzechRozm* 159v.

»coż tobie« (1): On nye záraz powyedzyał/ ále pirwey hárdzye/ coż tobye *GliczKsiąż* H8v.

»coż na tym« [w tym: komu (5); iż(by), że (6), jeśli (5), acz (1), choć (1), cum inf (1)] (19): Ale czofczy Panie natem Swarzicz fię z Mnichem Brzuchatym Ano tego mało godzen *RejKup* cc3; *MurzHist* G2; *GliczKsiąż* H8v; *BibRadz Rom* 3/3; Quid ergo interest proferantur nec ne? A cołz ná tym ácz będą wyyęte álbo nie. *Mącz* 430a (5); *Prot* Dv; A coż iełt ná tym/ iż komu s przeźrzenia iego łwiętego zeydzye wdzyęcźny małżonek ábo wdzyęcźna małżonká *RejPos* 355 (3); Bo á coż ná tem [*Nam quid interest*]/ choć łámi bronią/ choć tym płácą ktorzi bronią? *ModrzBaz* 124; *SkarJedn* 99; *SkarŻyw* 293; *WujNT Rom* 3/3; *SkarKaz* 348b; *GosłCast* 74.

»coż wiedzieć« = *nie wiadomo* [„coż” może tu być też interpretowane jako zaimek przysłowny ‘jak, skąd’] (6): Bo iuż ták coż wiedzyeć ocz łie nie pokułi. *RejWiz* 190v (2); Quoquo hinc abducta est gentium, A coż wiedzieć dokąd yełt zániefiona. *Mącz* 344b; *RejAp* 113; mám nadzieię ze tak rzádzić będziecie iakobysmy y salui y contenui byli bo cosz wiedzieć, nieweirzáli ludzie kiedy pilnowto. *ActReg* 158 (2).

»coż wiem(y) itp.« [„coż” może tu być też interpretowane jako zaimek przysłowny ‘skąd’ lub partykuła pytajna ‘czy’] (9): Miły pánie my prołtacy A coż wiemy nieboracy. *RejRozpr* A2v; Coż kto wie co ná cedula A co zoltánie włzkátule *RejRozpr* C4v; *LubPs* hhv; *RejWiz* 143v; *BibRadz Gen* 43/7; *BielKron* 354v; á coż ia wiem w iákiey łie on łłuzbie kocha *RejPos* 219; *GosłCast* 27 (2).

Wyrażenia: »coż dobrego« [w tym: w składni zgody (1)] (8): *LubPs* cc2; *RejWiz* 114v; *RejZwierc* Av (3); Czegoż fię tedy dobrego mamy łpodźiewáć [*Quid igitur boni sperandum*]/ ztego rzeczy łobie bárzo przeciwnych vzywánia *ModrzBaz* 72 (2); *ReszPrz* 74.

»coż in(n)ego (a. inszego)« [w tym: w składni zgody (6)] (27): *KromRozm I* M3; *DiarDop* 104; *GrzegRóżn* L2v; *KwiatKsiąż* N2; *Mącz* 341a; *SarnUzn* H3v; *RejPos* 106v (5); *RejZwierc* 150v (4); *BielSpr* 76; Bo á coż inłszego mowić [*Quid enim dicendum aliud*] w ták wielkiey ludzkiey przewrotności? *ModrzBaz* 144v; Nápełniłem fię rádołści/ á czegołz innego prágnąc mám? *SkarŻyw* 113; *GórnRozm* B3; *OrzJan* 29 (2).

»coż (na)lepszego, lepiej« (4 : 1): Cofz tu zylźczelz nalepźzego/ Gdy mię zgubiłz niewinnego BierEz F2v (2); RejWiz 76v; Y coż wźdy domá fiedząc nam lepźzego kuia [!]? Prot C4v; MWilkHist G4.

»coż takiego (a. takowego)« (5): Bo á coż iełt tákiego [Quid est enim]/ coby niebyło kiedy w cudzych rękách? ModrzBaz 105; bo cóz tákowého bydź może/ coby łłużyło do rządu dobrého koronného/ o czymbyś wáłzá Kró: M. wiadomości mieć nie miał? OrzJan 125 (4).

»coż złego« (3): BierEz R3v; RejFig Bb2v; A czoż Adam był thák názbyt złego vczynił iz iábłko vrwał? á wźdy go frodze przeklął Pan RejZwierc 260v.

d) W pytaniach o odcieniu emocjonalnym, wyrażających zdumienie, żal, oburzenie, szyderstwo itp. (392) : BierEz Dv (2); S czegoż fie wefelicie o ludzie bogacij/ tzo legácie w rofkolńné lóznicy? OpecŻyw 16 (2); HistJóz Av; WróbŻołt 10/4; RejJóz Bv; RejRozm 399; A czoż czy fyę woczach broij RejKup x7 (6); HistAl H8v; KromRozm I E3; Cósz łobie wymyłłáź? Długołz tak [...] błáźnic będziefz? MurzHist Q3; MurzNT Matth 17/10; GliczKsiąż M7v; LubPs C3v (2); RejWiz 83v (3); Cofz ten nálienie mowcá (ábo łfwiegot) chce powiádać? Leop Act 17/18 (8); RejFig Bb8; BibRadz Gen 23/15 (3); KochSat A3v; Ach quo redactus sum Teren. Ach k czemużem przilzedł Mącz 6a; OrzQuin E4 (2); coż mu fyę márzy o tym dniu łádnym/ álboć náwilał LeovPrzep G3v; RejAp 20; HistRzym 29; Coż tedy thy o łobie tułzyć ábo rozumieć możelz nędzny á mizerny człowiecze RejPos 114v (8); Czymże fie pyłznifz miły wieczny gnoiu RejZwierc 218v (5); WujJud 103 (2); MycPrz I B4v; BudNT Matth 17/10; A Coźci Deiphebe w głowie záłzumiáło PaprPan Ff2v (2); ModrzBaz 31 (2); SkarJedn 182; SkarŻyw 63 (4); MWilkHist Fv; o rozumie/ o Filozofia/ czegożeście nábroiły. CzechEp 183; WerGość 248; BielSjem 9; ArtKanc K5v; GórnRozm F2; Phil M3; OrzJan 17; WujNT Matth 6/31 (3); CiekPotr 40 (2); GosłCast 20; SkarKaz Sej 670b.

cum ai i pron [w tym: cum G sg n (10), w składni zgody (2)] (12): RejPs 212; MurzHist M3v; Cóż wźdy ofobliwého w Tyrłidzie nayduiefz/ Ze go niezłáchetnico dźiś nád mię miłuielz? PudłFr 32; Przebog brácia/ coż dziwnego? Przyłzło do nas tákowego. MWilkHist K4. Cf Wyrażenia.

cum inf [w tym: coż czynić (16)] (27): RejJóz B3 (6); RejKup n7 (3); OrzRozm T3; RejZwierc 114 (3); Czegóź czekáć/ o mój Boże? KochPs 57; SkarŻyw 196; CzechEp [385]; KochTr 14; KochFr 57 (2); BielSen 17; KochPieś 26; ZawJeft 43; KołakCath C5; CiekPotr 64 (2); komuż wierzyć? cóż mówić? znikomé Są rzeczy.GosłCast 32 (2).

Z formą osobową czasownika „mieć” + inf (41): cf »coż mam czynić«, »coż (mam) rzec«, »coż pocznę«.

Struktury z formą osobową czasownika „być” lub jej elipsą [w tym: cum sb I (1), cum ai G sg n (1), z cytatem (1), ze zdaniem względnym (5)] (28): LibMal 1554/ 188v; MurzHist I3v; I cofz to iełt/ thym piłmem chcelz Mnichow y Mniłzek bronić/ nád kthore niemáłz iáłnieyłzego náprzećiwko Mnichom y Mniłkom. KrowObr 143v; BibRadz Ex 18/14 (2); RejPos 126; SkarŻyw 92; Coż iełt przebog/ duch/ czy mára? MWilkHist K4; cóż przyczyná iełt/ czemu wáłzá Kró: M. tego tyranná tu domá v siebie ták prózno siedząc/ czekáć máłz? OrzJan 103 (2); WujNT Mar 1/27 (3); Cóż to wźdy córko moiá? czylić iuż Bóg iáki Odiął rozum GosłCast 25 (4).

W charakterystycznych połączeniach: *coż to jest (...)* (10) [z cytatem (1), ze zdaniem względnym (4)], *coż jest (...)* (4) [ze zdaniem względnym (1)], *coż to (...)* (2) [cum ai G sg n (1)], *coż ... jest* [cum sb I] (1). Cf »coż to jest, iż ...«.

Połączenia: »coż też« (4): *RejKup N*; *RejPos* 74 (2); A czoż też widzę v ciebie/ Rzyć w popiele á mył w niebie *RejZwierc* 232.

»coż to« (42): *BierEz Cv* (3); *RejJóz B5v* (3); *RejKup g8v*; *BielKom F2v*; *RejWiz 21v* (2); *Leop Ex 14/11*; *RejFig Dd4v*; *RejZwierc 105*; *BibRadz Gen 4/10* (3); *OrzRozm B* (2); *OrzQuin Z4v*; *GórnDworz S7* (2); *HistRzym 5* (3); O nędzny świecie naczę ty to nas przywodził *RejPos* 192v (3); *RejZwierc 230v*; *WujJud 65*; *BudBib Eccle 2/2*; *GórnRozm F4v*; *MWilcHist I3*; *WerGość 249*; *GórnTroas 44*; *WyprPl C*; *WujNT Luc 16/2*; *SiebRozmyśl F3v*; *GosłCast 23* (3); *ZbylPrzyg A2* (2).

»coż w(ż)dy« (42): *RejPs 212*; Y czożes wždy tak wemnię miły panie baczył Zes tak dzywnie me łprawy z łaski łwey przeyrzeć raczył *RejJóz I6* (6); *RejKup h4* (4); *MurzHist M3v*; *KrowObr 59* (7); *RejWiz 27v* (2); *RejZwierc 110* (3); Cożem wždy przełąpił? com źle wczynił żeś mię gonił. *BibRadz Gen 31/36* (6); *OrzRozm B*; *Mącz 405b*; *OrzQuin Z4v*; *RejZwierc 231v*; *MWilcHist C4v*; *PudłFr 32*; *GórnTroas 36*; *LatHar 268*; *WujNT Act 2/12*; Cożci wždy w głowę zółzło *CiekPotr 7*; *GosłCast 25* (2).

Frazy: »coż bajesz« (1): *Somnium [...]* Násmiewisko yáko kiedy by któ rzekł/ coż báyefz/ łen powiedałz/ álbo wierę mu łie łni *Mącz 401d*.

»coż (to) ma, chce być« [szyk zmienny] (7 : 1): *RejJóz C6v*; Ach niełtetys czoś to ma być Barzoć mi to przykro łlyfeć *RejKup e6* (4); *BudNT Act 2/12*; *WujNT Act 2/12*; *GosłCast 19*.

»coż, czegoż chcesz (a. chcecie)« = *quid vultis Mącz* (5 : 3); *RejKup g4*; I czegołz daléi chcecie? *MurzHist G3* (2); *Mącz 341a*; *RejAp BB6* (2); *BudBib 2.Mach 7/2*; Coż dáley chą ći niezboźnicy Aryáńcy? *SkarKaz 486a*.

»czegoż, na coż czekacie (a. czekasz)« (5 : 1): *BierEz G3*; *RejAp 198*; *PaprPan B*; Brácia mili rátuycie/ Hey ná cołz czekacie *StrykKron 732*; Czegoż tedy czekaćie? álbo iáką łie wždy nádźieią ciełzyćie? *OrzJan 14*; *PowodPr 36*.

»coż czynię« [wyraża przywołanie się do opamiętania] (3): *GórnTroas 44*; Ale cóż ia tu czynię? álbołm ołzálał/ że o tych rzeczach przed ołobą wáłzýy Kró: M. diłputuię. *OrzJan 125*; *GosłCast 25*.

»coż czynisz, działasz itp.« [zwykle wyraża zdumienie, oburzenie, szyderstwo] (39 : 3): á coż to działálałz/ Álbo łie ze mnie násmiewałz? *BierEz Cv* (2); *BielŻyw 74*; *RejKup H* (3); *MurzHist M3v*; Wnet onych dwu zgromiłał/ á coż wždy czynicie *RejWiz 27v*; *Leop Act 22/26*; *RejFig Aa6v*; *RejZwierc 124v* (2); *Quid cessas, Cołz cziniłz/ có omiełzkawałz. Mącz 45c*; A coż ty chcelz wczynić nędzny Apołtole/ ktoryś dáleko od ogroycá ie⁸⁰ *RejPos 104v* (16); *BiałKat 73v*; Coż czyniłz chłopie opily/ Iuźci brzuch nápoły zgniły *RejZwierc [233]* (6); *BudBib Eccle 2/2*; Coż tedy Pietrze y ty Páwle? coż czynicie [Quid igitur Petre et tu Paule? Quid agitis]? chcećie áby miedzy wámi nieprzyiáźni wítály/ á źrzodeł y przyczyn prawđziwie vkázác niechcećie? *ModrzBaz 64v*; *PudłFr 39*; *RybGęśli C*; *GosłCast 24*.

»czegożem doczekał« [wyraża żal, skargę] (3): *RejFig Aa8v*; A niełzczéłny ia cłłowiek/ czegożem ia tho doczekał *GórnDworz S7v*; *WerGość 249*.

»coż działasz, iż ...« = *dlaczego* (1): Przebog pánie/ coż to Działálfz? Iż mi fię ták bárzo ípráwiałfz? *MWilkHist* I3.

»coż się dzieje *itp.*« [zwykle wyraża zdumienie] (12): *RejRozpr* A2v; *RejJóz* G7 (4); *KrowObr* 204; *GórnDworz* S6v; *RejPos* 331v; O Dio/ coż mi się dzieie Serce mi iákoś truchleie. *MWilkHist* C4v (2); *WerGość* 247; COż fię to ze mną dzieie/ gđziem ieft zániesiony? Do Fráncyey/ czy do Włoch *ZbylPrzyg* A2.

»coż się dzieje, iż ... « = *dlaczego* (3): á coźci się dzieie/ Iż ci mowy niedoftáie. Wízákés przedtym sílá mowił *BierEz* B4v; *RejPs* 108; *RejZwierz* 110.

»coż jest (*a.* coż to), iż ...« = *dlaczego* (11): *OpecŻyw* 33v (2); *BielŻyw* 151; *BibRadz Act* 5/9; coż ieft to/ że moy rycerz niezna mię *HistRzym* 42v; *RejPos* 38v (3); *GrabowSet* Q4v; *KołakCath* C2v; Coż to żeście fię znowili ábyście kuśili Duchá Páníkiego [Quid utique convenit vobis tentare Spiritum Domini]? *WujNT Act* 5/9.

»coż (mam) czynić *itp.*« [w tym: z formą osobową czasownika „mieć” (22); wyraża bezradność, rezygnację, niezdecydowanie] (57): *BierEz* Q2; *RejJóz* B3 (8); *RejKup* n7 (4); *KromRozm III* L2v; *LubPs* A4v; *Leop Iudith* 12/3; *RejFig* Cc7; *RejZwierz* 4v (2); *OrzRozm* T3; Quid igitur faciam, Coż mam dáley czynić. *Mącz* 164d (2); Pánie coż wđdy mamy czynić s tymi bliźniami íwemi? *RejPos* 247v (4); *BielSat* G3v (2); Coż páni ítára działamy/ Práwie iuz íwiát opulfzczamy *RejZwierz* 235v (5); *SkarJedn* 44; Ale coż czynić? płáczę tego co fię zftáło: ále ífz fię ták podobáło Pánu Bogu/ íkromnie to znośić mam *SkarŻyw* 196 (3); *MWilkHist* C4v; *CzechEp* [385]; *KochFr* 57; *BielSen* 18 (2); Coż działáć? przyydzie nam krwią czyśić nálfz złości *ZawJeft* 43; *Phil* S6; Cóz wdy vczynię biédna/ gđzie mieyfce obiore/ Iżbych to vtáilá? *GórnTroas* 36; *WyprPl* A4; *KołakCath* C5; *WujNT Luc* 16/3; *CiekPotr* 64 (2); *GosłCast* 23 (2); *SkarKazSej* 669b (2); *KlonWor* 14; *ZbylPrzyg* A3; Coż będę czynił w ták ítráfzliwym boiu? *SzarzRyt* A2.

»coż (mam) rzec *itp.*« [w tym: z formą osobową czasownika „mieć” (17); wyraża bezradność, rezygnację] = *quidnam dici potest Cn* (36): *PatKaz II* 19v; *RejRozpr* G2v; *RejJóz* B8 (4); Czoż ya íobié nędznjk mam rzec Y do kogo íyę już vczech *RejKup* Bbv (7); *MurzHist* O4; *RejWiz* 2 (3); *RejFig* Aa3; *RejAp* 7v; *RejPos* 240v (2); *RejZwierz* 236v (3); *WujJud* 235; *BudBib* 3.Esdr 8/80; *KochTr* 14; *KochFr* 98; *KochPieś* 26; *ArtKanc* P18v; á coż temu rzec: gdyż z żadney ítrony zábieżec fię temu nie może *GórnRozm* D2; *GrabowSet* G3 (3); *KołakCath* C5; Cóz mam nędzna powiedzic? O mátko/ milcz/ prófzę. *GosłCast* 29.

»coż mówisz, powieasz *itp.*« [zwykle wyraża oburzenie, naganę, przerażenie] (16 : 4): *KrowObr* 59 (5); Coż mowífz? ábych nienawíci pełen był/ przeciwko przelożonemu memu? *OrzList* b4; *OrzRozm* B4; *Mącz* 485b; coż to mowífz á lżefz? *HistRzym* 42 (2); *WujJud* 65; *ModrzBaz* 31; *GórnRozm* F4v; *CzechEp* 180; *WujNT Mar* 9/11; *CiekPotr* 45 (2); Ach/ przebóg/ cóż to mówífz? íłowá to fálfziwé *GosłCast* 44 (3).

»coż plecie(sz)« (4): *RejKup* g8v; Coż to wđdy plećiefz/ my Zakon/ álbo Krolá w Polfzce ítráćic chcemy? *OrzRozm* B; Skądże íyę wźiáł ten nowy nálfz z Ruśi Prorok? cóż wđdy ón to plećie? *OrzQuin* Z4v; *WyprPl* C.

»coż poczną *itp.*« [w tym: z formą osobową czasownika „mieć” (2)] (6): *RejJóz* O6; *RejKup* z2v; *Obsecro* te quid agimus? Przemily pán Bóg coż chcemy s tym dáley począć? *Mqcz* 363d; *MWilkHist* Dv (2); Pánie coż ia poczną? Moy głos tám vftanie *GrabowSet* V4.

»coż słyszę« (1): Coż to słyszę o tobie [*Quid hoc audio de te?*] *WujNT* Luc 16/2.

»coż się stało« (5): *RejLas* w. 43; *RejKup* x7; *Leop* Ios 7/9; *GórnDworz* S8v; Ki dyabeł/ coż mi fię sftáło? *WerGośc* 251.

»coż się stało, iż (a. że) ...« = *dlaczego* (5): Coż fie sftáło Morfkie wody iżefcie ták vciekáły *LubPs* Z6v (2); *ArtKanc* G2v (2); *SkarKaz* 455b.

»cożem uczynił (a. -chmy uczynili)« [wyraża żal, protest] (6): Cożechmy vczynili [*Quid volumus facere*] żezmy wypuścili Ifráelá/ áby nam nie służył? *Leop* Ex 14/5 (2); *BibRadz* Ex 14/5 (2); *SkarŻyw* 172; *MWilkHist* Fv.

»cożeś uczynił, (u)działał, sprawił« [w tym: że (7); wyraża żal, protest, naganę] (11 : 2 : 1): *BierEz* N4v (3); O nie ślachtetne zwierzę/ czożes to śprawiło Zes mię miłego śina/ tak marnie zbawiło *RejJóz* B5v; Wnet potym żálobliwie Minerwę gromiá/ Cożeś miá gośpodze wždy nam vczyniá. *RejWiz* 33; *Leop* Ex 14/11; *BibRadz* Gen 4/10 (4); *RejPos* 38 (2); *KochTarn* 76; *LatHar* 268.

»coż widzę« (2): Ach nieftétyfz/ cóż ia to niefczęśliwa widzę? *GosłCast* 23 (2).

Wyrażenia: »coż dobrego« [w tym: w składni zgody (1)] (2): *MurzHist* E4; O moy miły Pánie cożci ták dobrego vczynił ten nędzny człowiek [...]/ iż y ty śam/ y wzyficy Anyeli twoi/ ták wielką pieczę o nim máią. *RejPos* 166.

»coż inszego« [w składni zgody] (1): A czegoż fie też thy nędzniku infzego nádziejawfz *RejAp* 46.

»coż takiego« (1): A cófz to tákiego? ifz ten grzech y krwią fię męczeńką zgładzić nie może. *SkarŻyw* 92.

»coż złego« (4): *HistAl* E5; cófz wam wždy then Kryftus Syn Boży vtzynił złego? iż go ták bluznić/ y przeklináć? *KrowObr* 93v (2); *RejPos* 74.

β. W pytaniu zależnym ze zmianą osób i zaimków osobowych (2) : Chriftus czynj rzecz ku Apofftołu^m Coz fyę jem zda wtey rzeczy. *RejKup* Ee; á odefzlićie nic mi nie zoftáwiwfzy/ á iefcze mię pytaćie/ Coż mi potym? *BibRadz* Iudic 18/24.

γ. W tekście marginesowym (cf **CO I. 1. A. A**) a. **γ.**) (1) : Coż czynić gdinas zakon wfprawyedliwić niemoże. *RejPos* 179 marg.

b. Względny (53) :

W nawiązaniu do czasownika bez odpowiednika w zdaniu nadrzędnym; domyślny odpowiednik w formie „to” (7), „w tym” (1) (8): Aby napelniono bylo tzoż powiedziáno ieft przez proroka *OpecŻyw* [27]v (2); *BielŻyw* 151; *RejKup* R; *BibRadz* Esth 5/6; *HistRzym* 16v; *PaprPan* X; Coż ná nas Bog dopuści, grzechom przyczytaymy *ArtKanc* K.

W nawiązaniu do rzeczownika (1): Mamycz my ine narzędzia Sktoremi fię poftawiemy A fwey wiary poprawiemy Kyedychmy nałwieczie byli Czoćzechmy ku czczy czynili *RejKup* z6v.

cum ai [w tym: *cum G* sg n (2), *cum N* sg n na -e (1), na -o (1)] (4): ale my iedno tego czoż pożyteczne ieft patrzmy. *BielŻyw* 162 (2); Kołmus v kazuie Pawłowi czośf dzjwnego wyflo s *Kupcza* *RejKup* R; *HistRzym* 61.

Połączenie: »coż jedno« (1): iż wżytko cożby sie iedno napirwey vrodziło z mátki fwoiey/ áby było przyniefiono á ofiárowano do kołciołá iego *RejPos* 56.

Połączenia z odpowiednikami zespolenia: »nic ...coż« (1): gdy przeciw iey nic nie czyni/ coż by przeciw Bogu było *HistRzym* [39]v.

»ono ... coż« (1): Y coż też ono było/ cozechmy czynili *RejWiz* 190v.

»to(ż) (...) coż« (10): Tego sie íam nadzieway czoż infzemu vczyniŝ *BielŻyw* 53 (5); *Mqcz* 355d; á mow to coŝ myŝliŝ. *HistRzym* 24 (3); *BudNT* Gg3.

»coż ... to« (8): czoż kto czynić ma aby sie z tim nie pyŝnił *BielŻyw* 12 (4); *LibLeg* 10/63v; *LibMal* 1544/84v; *RejJóz* B6; Coż chceŝ o sobie ŝyŝeć więcey zacny pánie/ Ná to w mey głupiey głowie wymowy nie sítánie. *PaprPan* A4v.

»wszytko ... coż« (3): wżytko ítalo íyá w they myley pannye [...] / czoŝ potym proroczy duchem ízwýatym nathchnyeny prorokoualy *PatKaz II* 49v; *BielŻyw* 150; *RejPos* 56.

»coż ... to wszystko« (1): coż ia będę mógł prze cię vczynić tho ia wżytko rad vczynię. *HistRzym* 4v.

»to coż ... to« (1): to coŝ we ínie widział/ to z nabożeńŝtwem nápełniał. *HistRzym* 100.

Frazy: »coż chcesz« (1): Bá íprobuy go w czymże chceŝ naydzyeŝ gotowego *PaprPan* X.

»coż każe« (1): Vczynię to bárzo rad/ vczyniŝli tho coŝ ia tobie każe. *HistRzym* 55.

»coż przyleży« (1): Czoż komu przyleży tim iemu odpłaczać íeft grunt íprawiedliwoŝci. *BielŻyw* 118.

»coż trzeba« (1): á ták miŝtrz ten coż było ku pogrzebu trzeba dodał [!] *HistRzym* 16v.

»coż zamysle« (1): aby wiedział że w bogacŝtwie hoynoŝć nadewŝiŝthki krole ziemŝkie mam, przez ktore czoż zamysle vczynić mogę *BielŻyw* 151.

α. *W zdaniu rozwijającym: a to* (21) : *OpecŻyw* 70v (2); *PatKaz II* 81; *PatKaz III* 136v; *BielŻyw* 104; porth tego zamkv naschego skazyly ízczegosch y zamkv naschemv ízkoda niemála wtenczas sye ítála *LibLeg* 11/89v; Ieroboam Krol Zydwowski/ gdy był nábudował Ołtarzow przeciwnych Ołtarzowi Bożemu Hierozolimŝkiemu/ ták písmo mowi: [...] *vt extirparet et deleret eum Deus a superficie terre.* Coż też potykáło y inne Krole od Bogá *OrzRozm* G2; *MycPrz* I B4v; *ActReg* 116.

cum ai a. av na -o (1): czego zadnemu ítworzenyu pan bog nyeuczynyl any dal czo tey pannye raczyl (od uyekow) vczynycz y dacz czoŝ to bylo barzo íluŝchno *PatKaz II* 31v.

Połączenia: »coż to« (5): *PatKaz I* 5; Gdyŝczy byla ta myla panna oth poczátku ízwýata czoŝ to íama mouy a koŝczyol to czáŝto powtarza *PatKaz II* 29 (4).

»coż więc« (1): ktorymże to ípoŝobem albo zrzádenim rzimianie zawŝze wiedzieli, w ktoreyby sie im krainie przeciuić chcieli, bo obraz tey krainy wnet íobá ruŝzył, [...] czegoŝ więc wednie j wnoci strzeżono. *BielŻyw* 124.

»coż wszystko« (2): thedi thes then tho przerzeczony ían figura y zona swa anna bada vinny vrocicz then tho lanczwch y then pvnth wracze thego tho philipa albo wlassnem potomkom Czos ssobie thy strony vinny wsithko wítrzymaczi poth tak wiele skody yako ístich pyenyadzi svmmý syedmysheth slothich visshei myanowaney. *ZapWar* 1548 nr 2667 (2).

Frazy: »coż być nie mogło« (1): a tako wnczy zlego ducha {by byla czoŝ to bycz nyemogło} *PatKaz I* 5.

»coż niżej usłyszemy« (1): anyely [...] dzyoualy fyą yey doſtoynoſzczy czoſch nyzey uſlyfchymy *PatKaz II* 32.

»coż powieda, o czymże mowi« (1 : 1): bo wſerczu była pokorna, [...] boga zawzdy ſzukayącza, pełnym ſerczem yego myluyącza Czoſch teſz pouyeda Swyaty anſelmus mouyącz *PatKaz III* 145; *SkarKaz* 635a.

»coż i uczynił« (1): bog [...] mogł vyyącz oſobnym przyuyleyem ſtego ſkazanego praua thą panna czoſz y uczynyl *PatKaz I* 17.

B) *W funkcji przysłówek i wskaźników nawiązania (w różnych stadiach leksykalizacji) (889) :*

»czegoż« *przysłówek przyczyny, w pytaniu retorycznym o odcieniu emocjonalnym, sugerującym odpowiedź „niepotrzebnie” (2) :* *RejPos* 356v; *Czegoż płączem/ prze bogá? KochTr* 22.

»czemuż« *przysłówek przyczyny, pytajny; cur, quianam, quid Mącz (596) :*

~ **α.** *W pytaniu niezależnym (595) :* *BielŻyw* 162; *Czemuż młodzi barzicy trawią y richley. (-)* *Bowiem oni więcey pokarmu potrze[b]uią. GlabGad* F6v (4); *SeklKat* E2v (2); *RejKup* x7; *KromRozm II* c4 (3); *KromRozm III* I7v (2); *Leop 2.Par* 7/21 (3); *BibRadz Gen* 21/29; *Sed quid tu es tristis, ále czemu żeś ſmutny. Mącz* 378c (4); *Ale witayćielż Pánowie Mázurowie/ czemuż ták rychło z Wárfzáwy pielaćie do dom? (-) Dobry mię byt s támtąd wygnał/ Boday thám drugi raz nie ieżdźić OrzQuin* B3v (2); *RejZwierc* 86v; *CzechRozm* 24v (6); *PRzyſzedł chłop do biſkupá/ chcąc ſię rozwiéſć z żoną/ Pytáią go/ czemuż ták w oczu twych mierżioną? KochFr* 42; *Czemuż profżę záłoſnie ferce twoié wzdycha? Czy ćię gryżie záłoſna iáka krzywdá ćicha? ZawJeft* 20 (2); *GórnTroas* 27; *WujNT Matth* 17/19 (3); *CiekPotr* 87.

W funkcji równoważnika zdania (2): *A ten ſie vbrał w káptur/ y chodził w zálobie/ Tákiáko ná pogrzebie/ czyniąc złą myſl ſobie. A kiedy go pytáli/ á czemuż ták Krołu/ A iákoż ia tu mam być bez wielkiego bolu. RejZwierc* 34v; *CiekPotr* 68.

Połączenia: »czemuż to« (3): *A czemuż to Bog ſam o onym to ániele powiedział/ iż imię iego ná nim być miało? CzechRozm* 55; *ZawJeft* 33; *CiekPotr* 68.

»czemuż wżdy« (5): *Pyta go goſpodarz: A czemużeś wżdy thák odárto przyſzedł s tey woyny? á wżák ták wyſługuią? RejZwierc* 27; *CzechRozm* 35 (4).

1) *W pytaniu retorycznym (549) :* *PatKaz III* 126v; *A czemuż to duch ſwyęty czyni? Dawa támże przyczynę Moizełż. KromRozm II* f4v (2); *Diar* 35; *KrowObr* 112v (2); *BibRadz Ier* 30/6 (4); *RejAp* 52 (9); *GórnDworz* Z7v; *RejPos* 314; *Czemuż tedy czálów dżiſieyſzych málo ludzi tego Sákrámentu moc otrzymawáią? nie winien w tym nic Sákráment/ ále niepráwość wiáry BiałKat* 383v (2); *MycPrz II* B2v; *A czemuż go Apoſtoł Páweł názywa obrázem Bogá niewidomego/ [...] izali nie dla tego [...] iż przezeń wżyſtkie rzeczy ſą ſtworzone CzechRozm* 37 (5); *SkarJedn* A3; *Oczko* 8v; *SkarŻyw* 112 (2); *CzechEp* 245; *Czemuż tey powieſći moiey nie zrozumiewaćie? Temu iż nie możećie ſłuchác mowy moiey. WujNT Ioann* 8/43 (2).

cum inf (1): *Czemuż ſię o rząd pierwej nie starać, za ktorym wſzyćko roſćie? Diar* 35.

Z formą osobową czasownika „mieć” + inf (2): *PatKaz III* 88v; *A iegli mię ſpytałż á tzemuż tedy mamy dobre vtzynki tzynić [...]? powiem iedno poſluchaí KrowObr* 64.

W funkcji równoważnika zdania (3): Wiem to iż tak wykładáli/ ále fie theż ná tym s cíelefnymi żydými/ mylili/ á czemuż? iż fie thego mowić z głowy fwey ważyli/ czego Bog nie mowił. *CzechRozm 74; CzechEp 22; ActReg 24.*

Połączenia: »czemuż to« (1): czytay wżędy wypifáne słowá iego/ iáko on dziwnie zázwdy pokriwał táiemnice swoie. A czemuż to czemu? Oto słuchay iż [...] powiedác raczy/ iż fie tho dzieie dla wiernych y niewiernych. *RejAp 128v.*

»czemuż wżdy« (2): A czemuż go wżdy Dawid w Duchu s. zowie Pánem swoim? A nie powieda im tu nic s powieści wft swoich *RejPos 231; RejZwierc 96.*

a) *W pytaniu zawierającym protest, sugerującym odpowiedź „niepotrzebnie, niesłusznie, bez powodu”;* często z odcieniem emocjonalnym żalu, oburzenia, potępienia itp.; w polemikach wprowadza zarzut zdaniem autora wypowiedzi nieodparty, którego oczywistość często uwydatnia się przez kontrast z poprzedzającymi wywodami; zwykle może być przekształcone na zdanie rozkazujące w formie zaprzeczonej; przy orzeczeniu zaprzeczonym może być przekształcone na formę twierdzącą ze słowem „powinien” [w tym: z apostrofą w V (46); w opozycji do zdania rozpoczynanego przez „jesli” (116), „gdy(ż)” (28), „ponieważ” (6), „kiedy” (3), „iż” (2); a czemuż (151), i czemuż (17); cum con (45)] (504) : Xánt rzekł/ á czemuż ty kłámałz/ Albo ze mnie błázna działałz *BierEz C4 (9); OpecŻyw 66v (5); HistJóz E3;* O Alexandrze czemuż śnami wymyślił wojować, wiedz żeć żadnego imienia nie mamy iędno mądrość *BielŻyw 159 (3); March² D4; WróbŻołt 79/13 (2); LibLeg 10/70v (2); RejPs 120v; SeklWyzn E;* Prze miły Bog czemuś mi/ prawdy nie powiecie *RejJóz B3v (6); RejKup Tv (2); KromRozm II m; Diar 36; BielKom E; GliczKsiqż K3 (2); LubPs A4v (15);* Ieśliże tak iełth/ iáko powiedałz/ iż fie nie temu Drewniánemu Bogu kłániaćie/ tzeuż go tedy tám ftáwiáćie? tzeuż go trzcíną bijećie? tzeuż go páłcem ludziom podnołzác vkázuiećie? y mowicie: toć iełt? *KrowObr 93v (64); RejWiz 27v (7); á czemuż macie pomrzeć domie Iłráelłki? Leop Ez 33/11 (27); RejFig Bb (3); RejZwierc 133;* Dyabelltwoć ma y fzáleie/ Czemuż go słuchaćie? *BibRadz Ioann 10/20 (12); OrzRozm C4 (5); BielKron 40 (11);* Czemuż piorun nie zgromi tákiedy niezbożności? *GrzegRóżn N4v (6); OrzQuin T3v (2); SarnUzn D7 (2); RejAp 110v (2); GórnDworz S7 (2); HistRzym 19v; RejPos 11v (35); KuczbKat 410;* Y czemuż mię żáluiełz nie zgorzáłóć mnie mego nic *RejZwierc 67v;* A czemuż then poćciwy máiaćz śumnienie bełpieczne [...] á czemużby fie tey bełtiey á tey niemey twarzy lękáć miał? *RejZwierc 168 (22); WujJud 9 (32); WujJudConf 247v; RejPosWstaw 44; BudBib 2.Reg 19/43; BiałKaz C2 (3);* Poniewáłz tak iełt/ iáko mowilz: á czemuż ty ná lámym Chriřtufie nie przełtawáłz? *CzechRozm 216 (43);* Czemużbyřmy też y my niemieli náśládowác Rzeczyřpolitych dobrze pořtanowionych przykłádow? *ModrzBaz 91 (10); SkarJedn 86 (2); KochPs 121;* Pánie obiecałś mi rzekąc: będę z tobą: czemużeś mię teraz opuścił? *SkarŻyw 188 (8); CzechEp 12 (18); NiemObr 19 (8); KlonŻal D (2); WerGość 248; BielSen 8 (2); BielSjem 2;* gdyż nam trudno śmierći zbyć/ czemuż fię chcem przed nią kryć? *ArtKanc R20 (3); BielRozm 6; GórnRozm Av (4); ZawJeft 14 (2); GrabowSet C2v (5); OrzJan 24 (3); WyprPl B3v; LatHar 511; KołakSzczęśl B4v; WujNT 11 (23); WysKaz 12 (4); SarnStat 18;* Mářny odrodku, czemużeś też w cnoty Nie wiledł oycowłkie *KlonKr B2; PowodPr 18 (2); SkarKaz 41b (5); VotSzl B4 (2); CiekPotr 8 (3); GosłCast 68; PaxLiz D2; SkarKazSej 667a; KlonWor 77; ZbyłPrzyg A2v.*

cum inf (4): A iefli był zły/ á czemuż go żałować? *RejZwierc* 153v; Iefli vczynki dobre Bożymi fą w ludziách/ á czemużby im vńpráwiedliwienia nie przypifáć. *CzechRozm* *4v (2); *SkarKazSej* 695b.

Z formą osobową czasownika „mieć” + *inf* (15): *RejFóz* O5v; *GliczKsiąż* E4; *LeovPrzep* a3; *RejPos* 264v (2); O kiedyś dobry á czemuż fie ciebie mam bać *RejZwierc* 46 (7); Swięci tedy dáleko lepiey y włafniey żyią przed Pánem Bogiem/ [...] á czemuż ich o przyczynę prośic niemamy *WujJud* 246v (2); *ArtKanc* P3v.

W funkcji równoważnika zdania (4): Wyęc czemuż to ták? do żony nyema godności áni lat/ á do miłofnice wńfytkyego mu yeft doftátek *GliczKsiąż* O8v; *GrabowSet* P2; *WujNT* 1.Cor 9/12; *GosłCast* 63.

Połączenia: »czemuż to« (4): czemuż wy to myślicie złośliwé rzeczy w fércach wálczych? *MurzNT* *Matth* 9/4; *GliczKsiąż* O8v; *Leop Deut* 29/24; *GosłCast* 63.

»czemuż wždy (a. wzdám)« (21): *RejFóz* I6v; *RejKup* o5; Y czemuż fie niebożátká wždy w tym nie czuiecie *LubPs* B3v (5); *KrowObr* 77v (2); *Leop Gen* 31/30; *RejZwierz* 8v; *OrzQuin* V2v; *RejPos* 189 (2); *CzechRozm* 44v (4); *CzechEp* 92; *ArtKanc* E15; *OrzJan* 45.

β. W tekście marginesowym (1): A czemuż Chriftus dopufzczał zá fobą Apofłołom z kordy chodzić. *CzechRozm* 234 marg. ~

»czymże« przysłówek sposobu, przyczyny i stopnia: w jaki sposób, wskutek czego, o ile; pytajny, w pytaniu niezależnym; in quo *PolAnt* [w tym: *cum con* (2)] (40) : *KromRozm III* N5; *BiałKat* 251; A czymże tey fwoiey dumy dowodzą? (–) Máiąc też y ci niemáło wywodow *CzechRozm* 19v.

~ W charakterystycznych połączeniach z czasownikiem lub imiesłowem: dowodzić (3), nawiedzon, podeprzeć.

Połączenie: »czymże wždy« (2): *KromRozm III* N4v; Porázon y poiman/ do Krolá przywiedzyon/ Ten rzekł/ y czymżeś ty wždy/ był ná to náwiedzion. *RejZwierz* 12v.

1) W pytaniu retorycznym (35) : Czemże írodkuye kápłan myędzy ludźmi á bogym? Bogá ludźyom vbłagáyac/ á ludźye ku bogu fpofobyac *KromRozm III* K2v; *BibRadz Mich* 6/6; *RejAp* 39 (2); *RejZwierc* 130; *PowodPr* 29.

W charakterystycznych połączeniach z czasownikiem: harować, karać, oddać, pomoc (2), postawić się, przestrzegać, srodkować, zapieczętować, zasłużyć.

cum inf [con] (1): czymżeby iey pomoc/ gdzieżby iey doktorá fzukác? Ale otho małz fwieżá ráde á żywą náukę *RejPos* 75.

Z formą osobową czasownika „mieć” + *inf* (2): *LubPs* aa2; Czymże iuż tedy fobie nędzni pomoc mamy [...]? Káždy iuż tedy wiedząc Páná ták możnego/ vciecz fię pod obronę swiętey ręki iego *ArtKanc* S8.

W funkcji równoważnika zdania (1): Ano pod Gdańkiem žiemiánin/ niechowałby krowy/ gdyby mu złotych trzydzieści do roku nie vczyniłá/ A czymże to? tym iż mleko/ y to co z mleká bywa do Gdańfká pofyła. *GórnRozm* M.

Połączenia: »czymże ... jedno« (1): czymże to nam zápieczętować mocniey miał iedno podpifawfzy fie ręką fwą włafną *RejAp* 196.

»czymże to« (1): *GórnRozm* M cf W funkcji równożnika zdania.

»czymże wždy« (1): Czymże wždy mam oddać Pánu thy dobroci yego/ [...] Oto ten kielich zbáwienny rad wezmę z wdzięcznością *LubPs* aa2.

Fraza: »czymże się to dzieje« = *dlaczego* (3): A czymże lie to dzieie? Niczymći innym iedno zechmy vtráćili onę łczyrą niewinność náłzę *RejZwierc* 71 (3).

a) *W połączeniu z przeczeniem* wyraża *wzmocnione twierdzenie* (2) : I czymże (*marg*) iakóŹ wielém (-) tedy człowiek nie przewyŹfzłá owce [*Quanto igitur praestat homo oves*] *MurzNT Matth* 12/12; A ielić trávę [...] Bog tak przyodźiévá/ czymżec niewięcei [*quanto magis*] wás o mało wierzący? *MurzNT Luc* 12/28.

b) *W zdaniach o charakterze emocjonalnym, zwykle wyrażających postawę negatywną* (19) : *RejKup* f5 (2); wżák wiefz zem ia twey kuchárce wierzył/ A czymże oná lepřza/ byś teź mnie nie wierzył. *RejFig Dd2*; Ieliż winnicá moiá nie poda owocu/ czymże będzie zacnieyřzá nád ine drzewá? *BibRadz I* 423d *marg*; *RejPos* 354v; Czymże dźiatki wychowářz/ obacźże lie młody/ Kiedy máło w łtodole/ y w brogu vrody. *BielSat D4*; *RejZwierc* 152v (2); *WujJud* 183v; *CzechRozm* 67 (3); *SkarJedn* 282; czymże źiemnorodne Drzewá y źiołá ták godne/ Iź w tym nád człowieká máią *KlonŻal C2*; *BielRozm* 31; czymże kto wępić będzie/ áby Turek Polřkę nie w Niemieckieý źiemi/ ále zgołá Niemiecká źiemię w Polřcze wywróćić nie miał? *OrzJan* 86; *SkarKaz* 418a.

W charakterystycznych połączeniach z czasownikiem: *dowieść* (*dowodzić*) (3), *ganić*, *nagrodzić*, *pomoc*, *wępić*, *wspomoc się*, *wybawić*, *wychować* (2), *wymowić się*, *zalecać*, *zasłużyć*; z *przymiotnikiem*: *godniejszy*, *godny*, *lepszy* (3), *zacniejszy*.

cum inf (1): Syła przes yego przycziny Rozláło lię Krwie bez winy A czem zetego nagrodzicz *RejKup* aa4v.

Połączenie: »czymże wždy« (1): Y czymże lie wždy nędznik teź ná tym wřpomoże. *RejWiz* 188. ~ »dlaczegoż(e)« *przysłówek przyczyny* (49) :

~ **a**. *Pytajny*; *quare Vulg*, *PolAnt*, *Modrz*; *quid causae est Modrz* [w tym: *cum con* (4)] (46) :

a. *W pytaniu niezależnym* (45) : A dla czegoź piřáli? (-) Aby ludźye [...] w wyerze potřirdźili *KromRozm II* c4v.

W funkcji równoważnika zdania (3): *CiekPotr* 7 (2); Nie ręce/ ále łerce/ trořkámi zwikłáné. (-) Dla czegoź? Nieprzyaciél zmiérza iáki ná nie? *GosłCast* 29.

Połączenie: »dlaczegoź wždy« (1): Ale dla czegoz wždy czynić chceź Krolu moy Pánie? *BibRadz 2.Reg* 24/3.

Szereg: »dlaczegoź a ktorym sposobem« (1): Dla czegoź/ á ktorym řpůsobem dał był żydom łtáry zakon/ gdy inego czekáć myeli? (-) Odpowyeć zá myę Páweł S. *KromRozm II* i3v.

1) *W pytaniu retorycznym* (39) : *KromRozm III* H2; *KrowObr* 41v; *RejPos* 167; *RejZwierc* 260 (2); dla czegořz on rozláł krew řwoię/ powiáda? Dla tego záprawdę áby owce řwe pozyřkał *SkarJedn* 109.

W funkcji równoważnika zdania (8): *KromRozm II* t2v; *Leop Rom* 9/32; *RejZwierc* 151 (2); *CzechRozm* 208; ále ci nieboracźkowie nic v nas nieuprořiřwřzy odchodzą. A dla czegoź? [...] nienawiść á wźgárdá bráćiey záłlepilá nas *ModrzBaz* 144; *CzechEp* 14; *WujNT Rom* 9/32.

Połączenia: »dlaczegoź ... jedno« (3): Y dla czegoź záwždy karał řrodze ony możne krole řwiátá tego? iedno gdy zániedbáli řwięthey woley iego. *RejZwierc* 260 (2); *SkarKazSej* 672b.

»ale to dlacegoże« (1): Ale to dla czego że przywodzi ná pámieć Moizełzowi/ ieden ten znak/ á drugich cudow dáleko zacnieyŝszych nie wŝpomina? [...] To dla tego/ áby dał znać: że iedná zto [!] opátrznosc Páńfka ŝpráwiłá WysKaz 9.

»dlaczegoż to« (3): Dla czegoż fie to sŝtało álbo sŝtanie ták mizerne ŝpuŝtoŝzenie tego miáftá nędznego? Oto wnet ŝlyŝyŝ przyczynę/ iż było w wielkich roŝkofzách RejAp 148; RejZwierc 151 (2).

»dlaczegoż wŝdy« (2): Ale dla czegoż fie wŝdy Pretwicá domagał? wŝtyd záprawdę y powiádác OrzJan 87; SkarKazSej 693a.

a) *W zdaniach o charakterze emocjonalnym, często sugerującym odpowiedź „niepotrzebnie, niesłusznie” [w tym: w opozycji do zdań rozpoczynanych spójnikami warunkowo–przyczynowymi (7)] (18) : OpecŻyw 166; RejPs 65; dla czegoż złote naczynie ŝpráwuiecie/ izali z gliny nie ták wiele wczyniá poŝytku? HistAl K5 (2); KrowObr 76; GrzegRóżn N4; BiałKat 271; RejZwierc 69 (2); Bo iessi przez ŝmierć przechodźimy do lepŝzego żywotá/ [...] dla czegoŝ ŝię iey ták bárdzo ŝtráchác máiá ci co vmieráią? BiałKaz D2; BudNT Matth 21/26; ále iż o rzeczách iáwnych á káżdemu wiadomych mowię/ dla czegożby mię kto miał ŝtrofowác [quid est, quod me aliquis arguat]? ModrzBaz 133 (2); ReszPrz 46; WysKaz 37; SkarKaz 382a; GosłCast 47.*

Połączenie: »dlaczegoż wŝdy« (1): Dla czegoż wŝdy ćirpieć mam ná wŝsem tákie karánie LubPs Rv.

β. *W zdaniu złożonym (cf CO I. 1. A. A) a. δ.) (1) : Stworzeniŝcie rozumnie iedno fie w tym tzuyćie/ Oney Máłpie Beŝtiefy w tym fie nie rownayćie/ Ktora nie wiem dla tzego że fie fámá wiáże WierKróc A4v.*

b. *Wskaźnik nawiązania na podstawie związku przyczynowego, wprowadza zdanie rozwijające: i dlatego (3) : A wŝfakoż nie s podolku motz wyŝŝla vzdrowieniá/ ale z Iezuŝa/ dlá czegoż mowi: Motz ŝe mnie wyŝtápiła. OpecŻyw 45; LibLeg 11/92v; PowodPr 65. ~*

»k czemuż« *przysłówek celu, w pytaniu retorycznym o odcieniu emocjonalnym, sugerującym odpowiedź „niepotrzebnie” (1) : I kczęmuŝ ta wtrata [Ad quid perditio haec]? Abowięmći ten oleiek/ mógl być za wiélé przedán MurzNT Matth 26/8.*

»na coż, naczże« *przysłówek celu, pytajny w pytaniu niezależnym; ut quid PolAnt, Vulg; ad quid PolAnt; quid, quorsum Modrz [w tym: cum con (4)] (20 : 2) :*

~ *Połączenie: »na coż wŝdy« (1): Na cożeŝ ŝię wŝdy ná ten czás obzierał gdyŝ to wczynił [Quid vidisti, quia fecisti rem hanc]? BibRadz Gen 20/10.*

1) *W pytaniu retorycznym (21) : A nacz że to roŝkazano Y komuż to ma być dano Iŝćieć nie inŝfemu komu Iedno ŝlugam z iego domu RejRozpr B3; RejPos 285v.*

a) *W pytaniu o charakterze emocjonalnym, często sugerującym odpowiedź „niepotrzebnie, niesłusznie” [w tym: w opozycji do zdań rozpoczynanych spójnikiem „jesli” (7)] (19) : GliczKŝięż O6v; Y naczże fie ten nędzny pęcherz więć nádyma RejWiz 188v; BibRadz Num 11/20; Iesliby wczynki mogły były wŝpráwiedliwić, á ná coŝ Chriŝtus vmarł CzechRozm 216 marg (4); ModrzBaz 96v; ná coŝ mię tu wyzwał ten Pan z oyczyzny mey? támem wiele opuŝcił/ tu nic nie mam SkarŻyw 283 (2); LatHar 704; WujNT Mar 14/4.*

Z formą osobową czasownika „mieć” + inf (1): ná coż fie iuż dálej rozmyŝláć maŝ? gdyż widzifz iż czás twoy záwŝŝe ŝtoi przed oczymá twoimi RejPos 6v.

W równoważniku zdania cum sb N (3): oto iá wneth vmrę/ á ná coź mi pierworodzieńtvo? *BudBib Gen 25/32*; Ieśli to prawdá/ á ná coź ono iáko ptałzká ábo kokofzy náśiedzenie y ogrzewanie ducha ś. iáko ptałzych iáiec? *CzechEp 178*; *WujNT Matth 26/8*.

Połączenie: »na coź wźdy« (1): Ná coź wźdy ták bárzo prácuieć? *SkarŻyw 76*.

Fraza: »na coź potrzeba, potrzebujemy« (2 : 1): Abowiem ieśliby to on Anioł był Bogiem fłowem/ ktory potym miał być Chriftuśem Iezuśem/ á ná coźby potrzebá było obiecować nafienie Abráhámowe *CzechRozm 44v*; *ModrzBaz 84v*; *LatHar 721*. ~

»po coź« *przysłówek celu, pytajny; ad quid PolAnt [w tym: cum con (1)] (5) :*

~ **α.** *W pytaniu niezależnym (4) :*

W funkcji równoważnika zdania (1): Bom ia vmyślnie przyśzedł do ciebie. (–) A po coź? (–) Zebym wedle potrzeby mógł ci nátrzeć wśzy. *CiekPotr 6*.

1) *W pytaniu retorycznym o odcieniu emocjonalnym, sugerującym odpowiedź „niepotrzebnie” (3) :* Rzekł potym Abfálom/ A Amnon brát moy izali theż niepoydzie z námi? Ale mu Krol rzekł/ A po coź ma idź z tobą? *BibRadz 2.Reg 13/26*; *SkarKazSej 695b*.

W funkcji równoważnika zdania (1): By zówźdy dobrze było/ po coźby do niebá? *GrabowSet B2*.

β. *W zdaniu złożonym (cf CO I. 1. A. A) a. δ.) (1) :* A thák nie mowámi póspolitymi tego dowieść máią duź obrońce/ ále iálnym textem/ fáli tákie duźe? iákie fą? gdzie fą? [...] przydáli ná fąd? poczołz przydą? *GrzegŚm 50*. ~

»przecźze, prze coź« *przysłówek przyczyny (167 : 3) :*

~ **a.** *Pytajny, w pytaniu niezależnym; quare, quid Vulg, PolAnt; cur, propter quid Vulg (168) :* *BierEz C*; ięli mowić do niego: Przecźze w tych przypowieściách mowifz do nich? On im odpowiedział y rzekł: żeć wam dano ieśt poznáć táiemnice kroleśtwá niebieskiego: ále im tego niedano. *Leop Matth 13/10*; *HistRzym 91*; A przecoź ie [kapłaństvo] odrzucáćie? (–) Abowiem nigdy w Nowy^m teftámenćie Pan Kryfłus kápłańftwá tákowego nie poftánowił *WujJud 147*; *WujNT Matth 19/7*.

Połączenie: »przecźze wźdy« (1): przecźze wźdy miły pánie bráćie/ Ták nie ochotnie fiedziłz ná mym máieftacie. *RejWiz 71*.

1) *W pytaniu retorycznym (162) :* y zabił brátá fwego. A przecoź go zabił? że fłutki iego złe były *Leop 1.Ioann 3/12*; *RejZwierc 185*; *WujNT 1.Ioann 3/12 (2)*; *SkarKazSej 658a*.

a) *W pytaniu zawierającym protest, sugerującym odpowiedź „niepotrzebnie, niesłusznie, bez powodu” (cf »czemuż«) [w tym: w opozycji do zdań rozpoczynanych spójnikami warunkowo-przyczynowym (25); a przecźze (15), i przecźze (15); cum con (14) – z formą osobową czasownika „mieć” (8)] (157) :* *BierEz M2*; gdi bych od ołfa vderzon był nigdy bych fie z nim oto nie fądził, y przecźze bych takież bicia ludzkiego niezcierpiáł iáko od zwierzęcia nie rozumnego *BielŻyw 46*; *GlabGad A2v*; *LibLeg 11/88*; *RejPs 118*; *RejKup v7v (3)*; Przecźze ten to oleiek nieieśt przedán za trzyfta grofzy i nie dáno to ieśt vbogiem? *MurzNT Ioann 12/5*; *Diar 35*; Ale náuká nie yeśt tákowa kupya áby nye byłá godná wyełkich pyenyędzy. Przecź że tedy nye yeśt ten náuczycyel godzyen dobrych fuchedni/ gdy dobrą kupyą ma. *GliczKsiąż M5v (3)*; Y przecźze ty przymowki ćirpię bez przyczyny *LubPs C3v (5)*; A kiedy tego niechcą y fwięći duchowie/ Przecźże wáłzy máią chceć tám zyemfcy ołłowie *RejWiz 179 (5)*; Przecź że tedy zemrzemy/ y ma nas ták wielki ogień fpalić

Leop Deut 5/25 (3); Bo widzę iż nie iemu/ brodzie sie klániać/ A przecźże zá świętego też Kozła nie macie. *RejFig Dd2*; *RejZwierz* 26v (3); Nie mowże/ Przecźże czáły przelźle były lepsze niżli ninieyźse? *BibRadz Eccli* 7/11; iuż mi ich liedm vmárlo/ Y przecźże tedy ia mam żywa zořtác? *BibRadz Tob* 3/17; Przecźże mię pythařz? Pytay tych ktorzy řlucháli com im mowiř *BibRadz Ioann* 18/21 (32); A gdy go widziřz ták dobrotliwego á ták miřořciwego řobie/ á przecźżebyř sie theż nie miał řtrzedz tego/ ábyř go nigdy nie gniewał *RejPos* 247v (6); *GrzegřSm* 12 (2); *HistLan* B3; *RejZwierc* 176v (3); *BudBib* b3 (11); *BudNT Mar* 12/31 (2); *CzechRozm* 149v; *PaprPan* Ffv; *KochTr* 16; *CzechEp* 141 (2); *WisznTr* 9 (3); *PudřFr* 51; *ArtKanc* I20v (2); Przecźżem ták głupi? czemu ták řzáleię *GrabowSet* I4 (3); *KochFrag* 43; Mężowie/ bráćiařcie řobie: przecźże řię řpořu krzywdźicie [utquid nocetis alterutrum]? *WujNT Act* 7/26 (23); *PudřDydo* A3v (2).

cum inf (2): Przecźże niewoleć raczey znacznie przed wřitkimi/ Popiřać řię dzielnořcią/ i cnotami řwymi: Niřz utřacać niksćemnie wcieniu wieku řwego *KochSat* C2; Bo czegosmy nie godni/ przecźże tego czekác? *Prot* Bv.

Z formą osobową czasownika „mieć” + *inf* (11): *LubPs* N2; *RejPos* 356 (2); A przecźże ty řobie mařz mierźić řtárořć řwoię? á przecźże [!] iey řobie owřzem nie mařz poczýthác zá rořkofřne á wřpokoione czáły řwoie? *RejZwierc* 172v(7); Przecźże řercá Rycerřkie tu Páńřtwá Polřkiego/ [...] Czynić sie wyrořkami przořkow řwoich mamy *WierKřóć* B.

Pořczenie: »przecźże to« (1): przecźżeto [Quare] s celnikj i grzěřzniki ije miřtrz wařz? *MurzNT Matth* 9/11.

»przecźże wřdy« (14): *RejPs* 72v; Przecź ze wřdy tak na mię řkaczes. Nietak czy chorego czięřą *RejKup* g3v; *LubPs* L4 (4); *RejWiz* 172; *BibRadz Gen* 31/27 (4); *GrzegRóżn* N4v; *Prot* D; y przecźżem ia wřdy ták řzalona byłá *HistLan* D.

Fraza: »przecźże się dzieje, że...« = *dla czego* (1): y przecźże řię dzieie/ Ze deřzcz/ we dnie y w nocy bez przelřtánu leie? *GrabowSet* Q4v.

b. *Wskaźnik nawiřzania na podstawie zwiřzku przyczynowego, wprowadza zdanie rozwijające: i dlatego* (2) : gdyż przez iego woley ćiebie z ćiemnice wybáwiřá/ przecoż iey Oćiec niemářą řzkodę w odkupie ćierpi *HistRzym* 5; Znáćniem krew řwá rořlewał ná potrzebách twoich/ Nie vpátruiác řadnych z tąd pożyřtkow moich. Przecź żem przyřzedř dźię znáćniem pocźćiwie do tego/ Ze ledwie mam czym pokryć nágořć ćiałá mego. *CzahTr* I. ~

»w czymże« *przysłówek sposobu i przyczyny: w jaki sposób, z jakiej przyczyny; pytajny w pytaniu niezależnym* (3) : A w czym że Bogu ielř przeciwny? (–) Iż brák czyni w wřtáwách y rořkazániu iego onym zákonnym řtárym *CzechRozm* 99.

~ *W funkcji równowaźnika zdania* (1): rzeķř/ Ia go zdráďżę/ A Pan mu rzeķř/ W czymże [In quo]? *BibRadz 3.Reg* 22/21.

1) *W pytaniu retorycznym z odcieniem emocjonalnym* (1) : W czym żem ćię ták obrářiř [Et quid peccavi tibi]/ ižeř ná mię y ná kroleřtwo moie wniolř grzech thák ćięřzki? *BibRadz Gen* 20/9. ~

B. *Zastępuje rzeczownik osobowy: któż; pytajny w pytaniu niezależnym [w tym: w funkcji orzecznika* (32) – *coż* (30), *czymże + jest* (1), *czymże + być* (1)] (36) : *Leop 1.Reg* 25/10 (2); Y pytáli go potym/ Cožeř thedy ielř/ Tedyř ielř Heliařz: Powiedzyał im żem nie ielřth. *RejPos* 11v.

1) W pytaniu retorycznym, często z odcieniem emocjonalnym, zwłaszcza lekceważenia (33): *OpecŻyw* 64v; *BielKron* 79v; *RejPos* 84; *ták iż to od málo bácnych ludzi oboiey płci vřlyřlyř: Cóz byřá Márya: ták człowiek/ iáko y ia. BiałKat* 226; *RejZwierc* 152v; A Ochoźiař miał potomřtwo z řwoię żonę/ ktore po sobie zořtáwiř (bo kiedyby go nie byřo/ á cořzby Atália mátká iego mordowářá? *CzechRozm* 151v; *WujNT Ioann* 8/53; *Sczęřliwi iednák pořthumi ięzyká Láćińńkięgo, że wřdy nie záginář wřzyřtek. Bez tego bowięm, á cořzby řmy dotář byli? JanNKar* C2.

Pořczenia: »coř ... jedno« (3): *RejPosRozpr* b4v (2); *Coř tedy [Quid igitur] ięř Apollo? á co Páweř? iedno řludzy tego ktoremuřcie vwierzyřli WujNT* 1.Cor 3/4.

»coř inszego ... jedno« (4): I cořz tedy ięř inřzego Papięř/ gdy řię pychą przećiwi Pánu Kryřtuřowi? iedno on Antykryřř *KrowObr* 34v; *WujJud* 123; *ModrzBaz* 25 (2).

Fraza: »coř jest [kto]« [w tym: *że, iż (11), aby, żeby (6), co (2); sugeruje niską ocenę czyjeř wartości jako wyraz pogardy lub pokory*] (18): *Pánye coř yęř nędzny człęk co o nim pyęczá mařz/ A řyn człowyczy co go thák zacnye wywyzřřář LubPs* ee5v (2); *Cořz ięřř Abimelech/ [...] že mu mamy řluzyc?* *Leop Iudic* 9/28 (6); *Cořem ia ięřř [Quis sum]/ á co ięřř zá řtan moy [...] ábych miał być žięćiem Krolewřkim? BibRadz* 1.Reg 18/18 (5); *RejPos* 167v; *BudBib Iob* 7/17; *CzechRozm* 218; *CzechEp* 97; *WujNT Hebr* 2/6.

2. Przymiotny (nieodmienny) (315) :

A. *Względný: ktory; z zaimkiem anaforycznym okreřlajęcym przypadek (1) :* Y wyelye tham od nář řromothnich rzeczi mowly yako wařchey Kro. mczi powye řlvzebnýk pana stharořthi Camyenyęczkyego cořř mv ya rořkazal zebi řcherzey řřtnye powyedzyal dlyaczyęgom ych zahamowal. *LibLeg* 11/155v.

B. *W pořczeniu »coř za«; pytajny [w tym: w funkcji N (227) – sg m (80), f (65), n (37), pl m pers (11), m an (2), subst (32) –, G (4) – sg m (1), f (3) –, A (73) – sg m (29), f (26), n (6), pl m pers (1), subst (11) –, I sg f (1); pořczenie rozdzielone jednym wyrazem (128) – „to” (84), „jest” (5) –, dwoma wyrazami (79) – „to jest” itp. (32) –, trzema wyrazami (19), czterema wyrazami (5), pięćioma wyrazami (3), szeřcioma wyrazami (1), ořmioma wyrazami (1)] (304) :*

α. *W pytaniu niezaleźnym [w tym: cum con (18)] (303) :* *Quid tu hominis es? Cořeř zá człowiek. Mqcz* 341a; *CzechRozm* 259; *SkarŻyw* 202; *Cóz ćię zá řmutek mátko ma zdeymuie? ZawJeřř* 8; *WujNT Ioann* 2/18; *GořřCast* 27 (2).

Pořczenia: »coř to za« [w tym: w funkcji N (15) – *coř to jest za itp. (7), w znaczeniu ‘co to jest za’ (8)] (18): BibRadz* 1.Reg 15/14 (3); *Cořeř mi to námařowař zá Klin? OrzRozm* Ev; *Mqcz* 484c; *GórnDworz* M4 (2); á cořz by tho zá pánná byřá/ ktora ták řtobą przyřřřá *HistRzym* 5; *MWilkHist* D4v (3); A cořz to za oppozycyą wřm masz pierwey zkleřczy wynisc *ActReg* 164; *LatHar* 262; *WujNT Luc* 24/17 (2); *Ale cořz to zá vbior ná tobie? CiekPotr* 83; *GořřCast* 29 (2).

»coř wřdy za« (5): *RejWiz* 164; *BibRadz Luc* 8/9; *coř ty wřdy zá znák czyniřř [Quod ergo tu facis signum]/ ábyřmy wyřřzeli/ y wierzyřli tobie? WujNT Ioann* 6/30; *GořřCast* 29; *PaxLiz* B2v.

Wyraźenie: »coř za przycyna« = *niekiedy ‘dlaczego’ (3): Quid praetendit quo minus velit facere, Coř zá przicinę dáye/ czym řie wymawia. Mqcz* 445d; *coř ięřř zá przycyná [quae causa est] dla ktoreyřcie przyřřli? WujNT Act* 10/21; *PaxLiz* B2v.

Jako odpowiednik zespolenia przy zdaniu przydawkowym (po usunięciu zaimka zdania podrzędnego konstrukcja może być przekształcona na zdanie pojedyncze) (12):

Połączenia: »coż za ... co« (2): Coż to zá Krol wieczney chwały? Co to ták bárzo zuchwały? *MWilkHist D4v; GosłCast 29.*

»coż za ... ktory« (10): Coż tho iest zá wrzałk [*quis est balatus*] bydlá ktory przychodzi do vřzu moich? *BibRadz 1.Reg 15/14 (3); HistRzym 5; MWilkHist 13v; LatHar 262; WujNT Luc 24/17 (3).*

1) *W pytaniu retorycznym [w tym: cum con (17)] (272) : KromRozm II m3v; Leop Act 7/49 (2); BibRadz 1.Mach 14/25 (2); KwiatKsiąż E2v; iedneyże godziny ná cię vpádną frogie plagi twoie. A coż zá plagi? Oto łuchay iákoś pirwey słyfzał/ iżci ich nie wiele ále s korzeniem RejAp 150v; A cożeś ty zá Iezus miły Pánie? Oto łuchay iákie nam łam łwoie tytuły opowiedác raczy RejAp 194v (5); RejPos 74v (4); A czożci zá połagi álbo zá vpominki ty pánienci przyniołá s sobá? RejZwierc 127v; WerGość 213; Cóż chcelř wiécęcy odemnie/ zá znáku miłości Moiéy wiáry/ y łtátku/ moiéy vprzéymości? Dałem wřzytkę łwobodę/ dałem myśli łwoie PudłFr 72 (2); Cóż tám było o mój namilřzy pánie zá pośilenie twoie w vtrapieniu twoim? Oná przykra żółc z octem zmiéřzana SiebRozmyśl D4v; Coż zá dobre vczynki Bogu naprzyemnieyřze? Przydawa zaráz) Czynicie łtaranie o łpráwiedliwość PowodPr 66; SkarKaz 7a (2); GosłCast 37.*

Połączenia: »coż to za« [*w tym: w funkcji N (91) – coż to jest itp. za (37), w znaczeniu 'co to jest za' (47)] (94): RejKup g3; Coż to tákie zá łowo [Quod hoc est verbum]? že thák z mocą y siłá przykázuie nieczyřthym duchom Leop Luc 4/36 (2); BibRadz Luc 1/62; Bo y coż to zá Bog iest táki niezmiřzony/ W kthorym Oćiec iák włáność iáka iest zámkniony? Toć thedy iuř názwóá Oycá Kryřtowego/ Perłoná Bogá GrzegRóżn N4 (2); Prot A4; A coż to zá nieczo małř do nas moy miły Pánie? Otho łuchay co to zá nieco RejAp 30; A coż to táki zá kołcioł náłř miły Pánie? RejAp 41; Coż to zá łzedřm [!] gromow miły brácie? RejAp 85v (52); GórnDworz K3; A coż mu to zá kroleřtwo łpráwił wedle cřłowieczeńřtwá iego? RejPos 318 (20); RejZwierc 128v (2); SkarŻyw 283 (2); NiemObr 108; WujNT Mar 1/27 (3); WysKaz 26; PowodPr 16 (3); Coż to zá ták mocny Pan ktorego niemocy łucháią SkarKaz 421b; CiekPotr 80.*

»coż wřdy (a. wřdam) za« (5): Y coż wřdy zá pożytek z nich bierzemy? odpowiem iednym łłowem/ Iř z nich tę naukę mamy *BibRadz I *4; RejPos 295; WujNT Luc 1/66; PowodPr 16 (2).*

Wyrażenie: »coż za przyczyna« (2) : *RejZwierc 260v; Coż zá przyczyná byłá ták wielkich dowodow/ y ták mocney o tym pewności? Wielkie á powáżne łá przyczyny/ ták pilnych o zmartwychwřtaniu Páńłkim dowodow. SkarKaz 207a.*

Jako odpowiednik zespolenia przy zdaniu przydawkowym (cf wyżej) (10):Połączenia:

»coż za ... co« (1): Ach coż to zá cřłek iest, co wzmiankę czyni Cřłowieká nayleřřzego. *CiekPotr 80.*

»coż za ... ktory« (9): *GrzegRóżn N (2); Coż to zá dym ktory nam ma záćmić to łłonce łwięte náłře RejAp 76v (2); SkarŻyw 283; PowodPr 16 (3); SkarKaz 421b.*

a) *W konstrukcjach zdaniowych sugerujących odpowiedź negatywną „żaden” lub „niewiele wart” i wyrażających lekceważenie, ironię, dezaprobatę, niską ocenę [w tym: cum con (15)] (133) : Coż zá cnotá iř ty latałř BierEz N3v; BierRozm 17; RejKup dd8; coż tám zá vrzędy/ Nie máłř tám żadney łpráwy/ iedno wieczne błędy. RejWiz 164 (3); Leop 1.Par 17/16; RejZwierc 23v (3); BibRadz Iob*

6/11 (2); *GrzegRóżn* H4; Alebyś lepak rzekł/ cożem ia zá pogánin? *RejPos* 74; A coż cie iuz zá wiewtłze fkarby potkáć máią? *RejPos* 326v (6); *RejZwierc* 235; *WujJud* 102; *BudBib* 2.Par 10/16; coż zá lud Mołkiewłki/ boiázliwy do boiu/ k themu y Mothłoch *MycPrz* II C4v; *ModrzBaz* 117v (2); *CzechEp* 150; *WerGość* 243; *BielSjem* 7; *PaprUp* G3v (2); Coż bowim zá ławy będzie káždy Pan zwirzchni/ kthory nikkzemnym/ nieprawdziwym y niewiernym iest. *Phil* O2; *GrabowSet* E2 (2); *OrzJan* 101; Abowiem coż zá towárzyftwo łprawiedliwości z niepráwością? *WujNT* 2.Cor 6/14 (8); *PowodPr* 25 (2); A coż ia vbogi kmieć twoy tobie krolowi memu poftáwić zá potráwę mogę? *SkarKaz* 161a (2); Cóż zá rádá? zá wiárá w miłości? *GosłCast* 32.

W konstrukcji anakolutowej: pomieszanie funkcji zaimka rzeczownego cum pron G sg n z »coż za« w funkcji przymiotnej (1): Bo/ cóż tákowégo iest zá rzecz/ czymby kto myśl wáłzýy kró: M. indziéy zábáwić miał *OrzJan* 79.

Połączenia: »coż owo za« (1): Coż owo zá biefiádá kiedy iedni chrapýá/ A drudzy łie pod ławá iáko świnié drapýá. *RejWiz* 66.

»coż téż za« (2): Coż téż zá łtworność kościołowi Bożemu z báłwany *Leop* 2.Cor 6/16; *RejZwierc* 226.

»coż to za« [zawsze w funkcji N – coż to jest itp. za (20), w znaczeniu 'co to jest za' (17)] (38): *BierRozm* 16; *RejJóz* C5v; *GliczKsiąż* M2v; *KrowObr* 76v (2); *RejWiz* 13v (3); y coż tho zá Sychem/ że mu mamy fluzýć? *Leop Iudic* 9/28 (2); *RejZwierc* 124v; *BibRadz Is* 36/4; *Prot* A4; A coż to iest zá pociefzna náuká moy miły przyiacielu/ ktora drapie łumnienia nie pociefza *SarnUzn* H6; *RejPos* 135v (2); *GrzegŚm* A3v; *RejZwierc* 110v; *WujJud* 83 (3); á coż to zá dziewicá ktora z młodzieńcem obcuie? *CzechRozm* 130v (3); *ModrzBaz* 51 (2); á coż by to moy namilfzy pánie Oycze zá małżeńftwo było/ ciálem łię iednoczyć/ á fercem y myłá rozłaczáć. *SkarŻyw* 150 (2); *GórnRozm* I3; *GórnTroas* 19; *JanNKarOrz* F3v; *PowodPr* 61; *SkarKaz* 159b (3); *CiekPotr* 72; *GosłCast* 39; Coż to zá bešpieczeńftwo ábo ráczey zá wżeteczeńftwo? *SkarKazSej* 692b.

»coż wżdy za« (4): COż wżdy małż w tym zá rołkofz/ moy namilfzy brácie/ Wízytkim śmierdziłz iáko pies *RejZwierc* 122v (2); *RejZwierc* 226; *WujJud* 83.

Wyrażenia: »coż za dziw« (12): *RejJóz* C5v; *RejPos* 135v; *ModrzBaz* 34v (2); *SkarŻyw* 213; *CzechEp* 72 (2); *GrabowSet* I4v; *WujNT* 208 (2); *CiekPotr* 72; łchudłá/ y żebrá w niéy zliczy. (–) Cóż zá dżiw/ trzy dni nie ié *GosłCast* 27.

»coż za krzywda« (2): *RejWiz* 105; Y coż mi byłá zá krzywdá? á załz mi ták zle było nie máiąć pracey y wrzędú? *SkarŻyw* 172.

»coż za potrzeba« (4): I cółz daléi świadkow za potrzebę mámy [*quid adhuc usum habemus testium*]? *MurzNT Matth* 26/65; *KuczbKat* 170; *CzechRozm* 30 (2).

»coż za pożytek, zysk, korzyść« (19 : 6 : 3): *RejPs* 146; *RejRozpr* F3; Coż tedy zá pożytek dawa złoto/ nie oczyłcia/ nie vskramia/ nie nálicá *HistAl* K5; *Leop Ps* 9/10 (2); *RejZwierc* 122v (3); *BibRadz Eccle* 1/3; *BielKron* 80v; *GrzegRóżn* H4v; *RejZwierc* 221v (4); *RejPosRozpr* c4v; *BudBib Eccli* 34/25; *CzechRozm* 119; á coż by zá zyłk był/ ná tey odmiánie nowego zakonu zá łtáry? *SkarŻyw* 493; *CzechEp* 60; *LatHar* 25; Coż zá pożytek brácia moi [*Quid proderit, fratres mei*]/ gdyby kto

powiód iż má wiarę: á vczynkowby nie miał? *WujNT Iac* 2/14 (4); Coz małz zá korzyść zá wżeteczne íprawy? Tufzę ze w piekle nie lube zabáwy. *KlonKr* B2; *PowodPr* 24; *SkarKazSej* 659b.

»coż za rozum« (3): Coż to tedy zá rozum/ chłopá y owżem niewolníká wřadzác ná Páná? *PowodPr* 61; *SkarKaz* 609b; *SkarKazSej* 695a.

Jako odpowiednik zespolenia przy zdaniu przydawkowym (cf I. 2. B. α.) (5): Połączenia:

»coż za ... co« (3): *BierRozm* 16; Coż to zá człowiek co íeřt podobien ku świni? *Prot* A4; *GosłCast* 39.

»coż za ... który« (2): coż to íeřt za dufanie w którym vřadz? *BibRadz Is* 36/4; *SkarKaz* 348b.

b) *W zdaniu wykrzyknikowym, często podkreśla nasilenie: bardzo wielki [w tym: cum con (1)] (19) :* *Mącz* 7c; á coż íeřt zá brákwánie ořob wtey mierze *ModrzBaz* 142; *SkarŻyw* 595; *WyprPl* Bv; *LatHar* 214; Coż zá niegodną wiarę rzecz v siebie mácie/ żeby Bog vmárę wkrzeřzał? *WujNT Act* 26/8; *SiebRozmyśl* H2.

Połączenia: »coż to za« [zawsze w funkcji N – coż to jest itp. za (3), w znaczeniu 'co to jest za' (7)] (11): *MurzHist* N (2); *Quae malum est ista tua audacia atque amentia. I cóż íe to ciebie za íwa wola y ízaleńřtwo yeřo. Mącz* 335c; coż to tám zá řtoły będą/ ábo coż to tám zá máyeřtaty będą/ ná których im to obiecuie íiedzyeć *RejPos* 318v (2); *CzechRozm* 51; *ModrzBaz* 80 (4); *PowodPr* 59.

»coż wżdy za« (3): Coż to wżdy za vpór? *MurzHist* N; *CzechRozm* 51; *PowodPr* 59.

Wyrażenie: »coż za szaleńřtwo« (5); *MurzHist* Q3; Coż to tedy zá ízaleńřtwo [*Quae igitur, malum, vesania est*]/ iż te⁸⁰ wnieřć niechcećie/ coby do ozdobienia obyczáiw y praw ludzkich pożyteczno byřo? *ModrzBaz* 143 (3); *CzechEp* 74.

β. *W pytaniu zależnym cum con (1) :* záby byl o to dziećię ij o tę paⁿę/ tzożby to za dwoie ludzi bylo íozefa niepytał? *OpecŻyw* 28v.

C. *W połączeniu »coż zacž« = kto; pytajny w pytaniu niezależnym z odcieniem emocjonalnym zwykle wyrażającym niską ocenę czyjeřs wartości (10) :* Co žem ia íeřt zacž řłuźebník twoy [*Quid est super servus tuus*]/ ížeř weyzař ná plá zdechřego íákom ia íeřt? *BibRadz 2.Reg* 9/8 (5); Y cožeř ty íeřt zacž Achiorze/ któryř řię dzieř wćzynił prorokiem miedzy námi *BudBib Iudith* 6/2 (2); *WujNT Act* 11/17.

Połączenie: »coż to zacž« (2): Bogacž mowił: á wřřyřcy milczeli [...]: vbogi rzekł teź co/ álic mowią/ Coż tho zacž [*Quis est hic*] *Leop Eccli* 13/29 (2).

Jako odpowiednik zespolenia przy zdaniu przydawkowym (cf I. 2. B. α.) (1): Połączenie:

»coż zacž ... co« (1): coż tho zacž [*quis est hic*]/ co y grzechy odpuřcza? *Leop Luc* 7/49.

3. *Liczebny (odmienny): ile; pytajny, w pytaniu niezależnym (19) :* řtárguię go přećy/ By řie chłop obaczywřzy/ niechćiał wnet zań więćy. Cóż zá tego? (–) Íák to wam/ zá złotyř řzeřnářcie. *WyprPl* B4v.

Połączenie: »coż wżdy« (1): Cenác w mieřzek nieidźie: á cóż wżdy podaćie? *WyprPl* B3v.

Wyrażenia przyimkowe: »po czemuř« (1): A po czemuř nam funt daćie? *MWilkHist* C3v.

»zacžze« (1): Tedy Xántus rzecze kupcowi/ Zacžze ten co známi mowi *BierEz* B3.

1) *W zdaniu wykrzyknikowym (15) :*

a) *Bardzo duźo [cum G: sg (1), pl (13); cum con (2)] (14) :* O námiřciwřřy íezu/ tzož ci męki ij boleřci wćzyni okrutnořtz ganiebnę řmierci *OpecŻyw* 102; *KrowObr* 106; *RejWiz* 27v (2); Coż miedzy

łobą macie tych łotrow łakomych. *RejZwierz* 18v (2); *GórnDworz* Y5; *RejPos* 209v (3); *RejZwierc* 260v; Coż tu tych BOgów będzie? Pewnie y ftarzy Rzymianie nie mieli ich tak wiele. *CzechEp* 82; *KlonWor* **2 (2).

b) Nic [cum G sg] (1) : A cożby tu flawy nabył/ Bych tak liche zwierzę zabił. *BierEz* M4v.

4. *Przysłowny* (nieodmienny) (156) :

a. Sposobu i ewentualnie stopnia: jak, o ile (niekiedy może też znaczyć 'czy'); *pytajny*, w pytaniu niezależnym (77) : *RejWiz* 167; Pytali go/ cożci fie náfze nabożeństwo/ Spodobáło *RejFig* Aa7v; *OrzRozm* Mv; *CzechRozm* 20; Cóż fie wam zdam? (-) Widzę żeś młódzieniec bywały *WyprPl* A3v.

W charakterystycznych połączeniach: coż się (s)podoba(ło) (4), *się zdam*.

1) *W zdaniu wykrzyknikowym cum ai: jak bardzo* (1) : A cożci by theż Pan winien zoštał/ gdyby cie popchnął zá márnym rozmyśłem twoim *RejPos* 166v.

2) *W konstrukcjach zdaniowych sugerujących odpowiedź negatywną „nic, wcale nie”* (71) :

cum vb (49): *BierEz* Q2; y czoz tedy mi zwierz może włzkodzić gdyż niebędę czuł. *BielŻyw* 78 (2); *RejJóz* B2 (3); *RejKup* c5v; *HistAl* D6; *LubPs* hh6v; *KrowObr* 116; *RejWiz* 58v (4); *Leop* 3.Reg 10/9; *RejZwierz* 117v; *BibRadz* *Iob* 6/25; *Prot* A3v; *SarnUzn* B8v; *RejAp* 2; *GórnDworz* G6v; *RejPos* 233v (2); Coż podpomóże człowieká/ ieliby zykał wżytheł Swiát/ á łamby siebie łthrácił *GrzegŚm* 26 (2); coż iey to ma wádzić/ Załz mnie nie wolno iák chcę o łwym dobrym rádzić. *HistLan* D3v; *RejZwierc* 71v (4); Coż tedy to Káplánłtwá Páná Chriřtułowego nárułzyć może? *WujJud* 184; *BudBib* *Iob* 6/25 (2); *CzechRozm* 72v; *ModrzBaz* 107v; Cołz mu pomogłá Pychá iego? Iáko cień minęła wżytká. *SkarJedn* 246; *CzechEp* 320; *KochPieś* 6; IZ ia ledá co piłzę/ cóż to tobie wádzi *PudłFr* [2]; *GórnRozm* C; *KochWr* 31; *GórnTroas* 37; *OrzJan* 69; *WyprPl* C3v; *WujNT* *Matth* 16/26 (4); *GosłCast* 48.

W charakterystycznych połączeniach: coż naruřzyć może, pomóże itp. (30), *służy, szkodzi itp.* (3), *waży, występujemy, zamieszkař, (za)wadzi* (10); *cożem zawinił*.

cum ai i av (21): *OpecŻyw* [192]v; *RejRozpr* C2v; *RejJóz* Bv; *RejKup* d3 (3); Coż im tedy była pożyteczna mądroć y fiłá albo męžnoć waleczna. *HistAl* D6; A cożci Pan Będzye krzyw/ łameś krzyw nieboże *RejWiz* 134v (3); *Leop* *Eccle* 5/15; *RejZwierz* A5 (3); Cożemci winná [*Quid feci tibi*] iź mie iuź po trzećie bijełz? *BibRadz* *Num* 22/28; y coż mi to płatno żem więťszá pracą miał około mądrości? *BielKron* 79v; I coż tedy napominanim czyimkolwiek mocniej mozełz być w zacnych náukách á cnotách powyřłzon *KwiatKsiąź* A4; *RejPos* 190; *RejZwierc* 72v (2); *SkarŻyw* 372.

W charakterystycznych połączeniach: coż krzyw(a) (12), *mocniej, płatno, pożyteczno(-a)* (3), *winien (winna)* (4).

W konstrukcji anakolutowej: zastosowanie połączenia »coż za« pełniącego zwykle funkcję zaimka przymiotnego (przydawki) jako określenie wyrażenia przyimkowego w funkcji przysłówka (1): Bo cóżby to zá grzeci, náuk głębfzych łzukać, á łłów łámych ięzyká przyrodzonęgo zániedbáć? *JanNKar* C2v.

Połączenie: »coż wđdy« (4): Y czożem wam wđdy winien moi braćilźkowie *RejJóz* Bv; *RejZwierc* A5 (2); *Prot* A3v.

b. *Celu: po co; pytajny, w pytaniu niezależnym; quid Mącz, Vulg, PolAnt, Modrz; ut quid PolAnt (79): Quid clamitas? Y což ták wołałz? Mącz 55b; BudBib Iob 15/12; Coż tedy Doktorowie zakonni powiedąią [Quid ergo scribae dicunt] iż Eliałz muśi pirwey przyść? WujNT Matth 17/10.*

1) *W pytaniu zawierającym protest, sugerującym odpowiedź „niepotrzebnie, niesłusznie”, które często może być przekształcone na zdanie z rozkaznikiem zaprzeczonym [w tym: cum con (3)] (76): OpecŻyw 116v; RejJóz C7v; Coż temj Regeftry grozyłs Darmo łobie ten lep Trffożiłs RejKup dd5v (3); KrowObr 141; A což nam też ma być žal czego nam nie trzebá RejWiz 105v (2); Leop Ex 14/15 (2); BibRadz 1.Cor 10/19; Mącz 341a; GórnDworz R5v; BiałKat 11; RejZwierc 151; Coż czekałz świádectwá iálnieyżego? WujJud 237 (4); CzechRozm 183; PaprPan S; BielSjem 2; Lecz cóż o ludziéch mówiém: gdy łámi Bogowie/ Służyliby dżiś rádźi tákiéy białyégłowie? PudłFr 67; PaprUp C3v; ActReg 71; Cóż łtoicie? płáčzliwa rułzyłá was mowá? GórnTroas 47 (2); LatHar 661 (2); A což widźiłz trzałzczkę w oku brátá twego; á tramu w oku twoim nie widźiłz? WujNT Matth 7/3 (4); CiekPotr 21 (2).*

cum inf (6): RejZwierc 139v; WisznTr 19; což imię Boże prozno do tego przywodźić? PowodPr 48 (2). Cf »coż wiele mowić«.

Z formą osobową czasownika „mieć” + inf (8): OpecŻyw [34]v; RejJóz Hv (2); RejKup bb8; Wnidź błogółławiony od Páná což tu małz łtać ná łtronie? BibRadz Gen 24/31; Y což łye mam gniewáć ná trupá zdechłego/ nád którym łye pomśćić niemgę [!]/ by mi też był naywinniełzy [!], OrzRozm K4v; RejPos 355v; ModrzBaz 129v.

Połączenia: »coż to« (7): Coż to łłowo Boże ku fráncy rownałz? KromRozm I [L3]; RejZwierc 139v; HistRzym 43v; GórnRozm E2v; Ale cóż ia to płáčzę Troiéy wywróćenia? Abo świéźłżéy przyczyny niémáłz rozrzewniénia? GórnTroas 10 (2); ZbyłPrzyg A3.

»coż wždy« (3): LubPs N2v; RejZwierc 235v; Ale cóż wždy ia łobie dármo głowę pľuię? PudłFr 76.

Frazy: »coż (po)trzeba, potrzebujemy« (15 : 2): Leop Luc 22/71; á což łie tobie trzebá diłputowáć o tháiemnicach Páńłkich RejZwierc 196 (2); CzechRozm 45v (8); CzechEp 176 (3); GrabowSet G2; Tedy Arcykáplán rozdárł odźienie łwoie/ mowiąc: iż bluźnił: což dáley potrzebuemy świádkow [quid adhuc egemus testibus]? WujNT Matth 26/65 (2).

»coż wiele mowić« (2): BierEz L3v; A což iuż wiele mowić/ ináčzey nie może być/ śmierći z łtráchem czekaymy ArtKanc R20v.

a) *W zdaniu wyrażającym zastrzeżenie co do słuszności osądu, po którym następuje własna opinia (wzmocniona) (1): Pánie Boże bądź z námi cóś nád námi wiśi złego. (–) Coż mowilz wiśi? bá iużći ielł intus equus Troianus OrzRozm I3.*

II. Partykuła (325) :

1. W funkcji wskaźnika nawiązania (171) :

a. *Wprowadza i podkreśla stopniowanie nasilenia lub ograniczenia (niekiedy z zachowaniem funkcji równoważnika zdania pytajnego): tym bardziej, tym mniej; nawiązuje zdanie niezależne (niekiedy pytajne), zdanie podrzędne (zwykle warunkowe lub czasowe) lub składnik zdania pojedynczego; nedum Mącz [w tym: a což (118)] (165) : Wiele złego łam podziáłá/ A což gdy będzie dzieći miał. BierEz M2v (2); PatKaz I 4v; RejJóz B3; RejKup m5; Diar 66; Nie wiem co mam s łobą dzyáłáć/ A což komu rádę dáwáć BielKom G4v; GliczKsiąż B7v (3); RejWiz 95 (2); Leop 1.Mach 10/73; áni cię*

niebiofá y zyemiá w ípráwach mogá ogárnáć/ á což ten dom ktorým zbudował? *BielKron* 77v; ty niewiesz co íe ítobá fámym ma sftáć ná zyemi przed oczýmá blińko/ á což ná niebie mańz wiedzyeć dáleko. *BielKron* 123 (6); niewidzę áby fye zá theń sześć lat/ ktorý Polak vczony obudził/ á íego chybę nápráwił: á což by miał dołóżyć/ czego niedońtáie/ niechce żaden w to weńrzyć *SienLek* 194 (2); Wlele ták skrytych rzeczy ná íwíecie widzimy/ Ze o nich ni rozumieć ni mowić vmiemy. A což gdy pomyflimy ná niebieńkie ípráwy/ Tu rozum vftáć muńi *RejAp* AA5v (2); *GórnDworz* T2v; *BiałKat* 308v (2); ciebie z líśim kolnierzem ledwie do drzwi dopuńzczá/ á czoń twoy íyn gdy ítráć dożywoce po tobie á nie będzie nic miał/ podobno cepámi á liekierá przyńługowác íe muńi. *RejZwierc* 194v (2); *BudBib* 1.Reg 23/3 (4); *MycPrz* I B2v (3); *CzechRozm* 28v (3); Oboie to przez íię nieznońne/ Coń pońpońu złożone? *KochOdpr* B4v (2); á íeńcze z białá głowá y z dziećieńciem/ z ktorými dońyć domá trudnońci/ á což w drodze? *SkarŻyw* 244 (3); *CzechEp* 24 (3); *CzechEpPORz* **3; *NiemObr* 142; To íam z íobá: á což z íwoimi vczńiámi? Tám dopiero walki/ háńby/ tám íromocenia *ReszPrz* 61; Bo przepláćić twé dáry/ któréc gwiazdy dáły/ Zá toby wńzytkich króńów bogáctwá nie ítáły: A cóń ía nieboraczek godńien bych być w męce/ Ktorým śmiał podác trochę tę w twé piéńné ręce. *PudłFr* 60; *ArtKanc* K19v; Dánielowi Prorokowi/ nie trudno było [...] y we dwu świádkách fańż náleńć/ a což kiedy będzień ííłá świádkow? *GórnRozm* H2; To takié/ co widzimy. Cóż gdzie náńz oczy Dońiáć niemogá? *KochFrag* 22; *OrzJan* 21; *LatHar* 64; *WujNT* Ioann 6/62; *WysKaz* 11; *SiebRozmyśl* I2 (2); *PowodPr* 49; *SkarKaz* 3b (3); *CiekPotr* 47; *GosłCast* 31; Y do rządzienia bydłá/ dowcipnych potrzebá: což do ludźi? *SkarKazSej* 662b marg.

cum comp [w tym: *cum av* (13) – więcej (9) –, *cum ai* (4)] (17); *LubPs* Y2 (2); *RejWiz* 110v; Lecń íe był nálańż Iudańz/ w máley Páńńkiey rádzye/ Coń owńzem íeńcze rychley/ ná wielkiey gromádzye. *RejZwierc* 109v; bo oto poki íeńcze íeńtem żyw z wámi/ tedyńcie Pánu przeciwnemi/ á což po śmierći moiej dáleko więcej te⁸⁰ będzie *BibRadz Deut* 31/27; *RejAp* 129v; A íeńli wy będąc przyrodzenia złońciwego nie vmiecie dzyáć źle dzyatkom íwoim/ á což owńzem Ociec wáńz niebieńki miłofiernieńczy íeńt náń wńzytki oyce íwiátá tego. *RejPos* 354v (7); *RejZwierc* 155; *WujJudConf* 177; *MycPrz* II C2v; *ModrzBaz* 67.

W nawiązaniu do zdania rozpoczynanego spójnikiem warunkowym [w tym: *jesli* (33), *gdyż* (5), *kiedy* (1), *by* (1) ... což; *nawiązuje składnik zdania pojedynczego* (20)] (40): *PatKaz* II 77; Gdyń gory wieże pádńá/ á kámienne íklepy/ A cožby to miało trwác co z błotá vlepi. *RejWiz* 22; *RejFig* Cc2v; íeńli Práwo Polńkie broni przed Arcybíńkupem plugáwie mowić/ á což Arcybíńkupá háńbíć *OrzRozm* K2; *BielKron* 2; *RejAp* 129v; kiedyń w tym ták íeńt ofobny/ co nie íeńt íe⁸⁰ záwońania/ což w tym tám/ w czym czyni profesńiá. *GórnDworz* N5 (6); Íeńli o zyemńkich rzecząch mowę z wámi/ á nie wierzyeń/ což gdybych z wámi mowić o niebyeńkich/ íákobyńcie wierzyli? *RejPos* 151v (13); *RejZwierc* 47 (2); *WujJudConf* 177; *MycPrz* II A3; *ModrzBaz* 64v; Íeńli íię íprofny człek człeká pocńńiwego ták bárzo wńtydzi: á což Pána Bogá y Aniońow íego ná dzień íáńny. *SkarŻyw* 238 marg (3); *KochTarn* 73; íeńli przy Krońu zuchwáństwo bywáło/ á což ná ítronie? *GórnRozm* A4; *WysKaz* 35; *PowodPr* 53; *SkarKaz* 205a; *SkarKazSej* 699a; *KlonFlis* C.

Połączenia: »coń jeszcze« (10): ínadń drugi woli íe zá ífeláńg áńbo zá grońz dáć vkrzyżowác [...]. A což yeńńcze o zńothy yeden áńbo kilkádzyefiáńt/ zápámyętańby íe podobno y wpáđńby w rońpácz

GliczKsiąż M2v; *RejZwierz* 109v; Człowiek nie może ieść potrawy niefłaczney/ coźby iefłczce miał ieść gorzką *BibRadz* I 276a marg; *GórnDworz* Aa6; *RejPos* 148v (4); *CzechRozm* 179v; *PowodPr* 72.

»coź owszem« (39): *RejPs* 104; *RejWiz* 110v; *RejFig* Cc2v; *RejZwierz* 109v; *RejAp* 129v; iż iefłi fprawiedliwość wálzá nie będye wiefłza/ niżli wfzytkich miftrzew y wypełniáčzew zakonu Páńfkiego/ iż nie możecie wniść do kroleftwá iego fwięte⁸⁰. A coź owfzem ma was wfprawiedliwić wynálezyona á wymyflona fprawiedliwość wálzá? *RejPos* 180v (23); gdyź widzifz iż tho młodym y zdrowym fzkodzi/ á czoź owfzem ftáremu. *RejZwierc* 122v (5); Leć nam hárdzi bywáli zá innych Woiewod/ [...] A coź owfzem pod Turkiem to bączyc możemy/ Iáko s nimi turmieiow wiele pożywiemy. *MycPrz* I Cv (6).

»coź więc« (1): *Tantum habent mysteriorum, ut eas ne librariis quidem fere committamus, nedum cuilibet.* Tákíe táyemnice w łobie máyá iż ich ledwey zwierzamy wlálnym pífárzóm/ á cuź więc ládá komu/ álbo á dáleko mniej káždemu. *Mącz* 244c.

a. *Z przeczeniem wprowadza wzmocnione twierdzenie [w tym: z formą czasownika „mieć” w orzeczeniu (17)] (25) :* *RejPs* 125; *BielKom* D4; *GliczKsiąż* L2v; yź inne ludzi podleyflých ftanow y o rownieyflé rzeczy flucha/ á coź tey wielkiej rzeczy od wielkich ofob niema flucháć *BielKron* 208; PRze pychę ftrácił Bog z niebá Anyoła/ A coźby chłopá nie flúkł iáko woła. *RejZwierc* 218v (4); gdyz widzimy na oko/ iako fię barzo y wielcy á mądrzy ludzie potykaiá. A coź iá proftak y nieuk niemiałbym fię wták wielkiej á trudney rzeczy omylić *BudBib* c3 (2); *CzechEp* 151; *SkarKaz* 384a.

cum av comp (3): *LubPs* Y2; *RejZwierc* 147v; Gdyź y oni ftárzy pogánie/ nie tylko fwym/ ále y [...] nieprzyiáćiołom fwym przysięgę y wiárę rádzi chowáli: á coźby iey więcęcy chowác nie mieli/ ktorzy fię dáleko od ftárych pogan wiáry odftrelili? *CzechEp* 13.

W nawiązaniu do zdania rozpoczynanego spójnikiem warunkowym [w tym: jeśli (5), gdyż (2), gdy (1), kiedy (1) ... coź; nawiązuje składnik zdania pojedynczego (2)] (9): Bo iefłi to czynił nád onym złym á niewdzyęcznym ludem tákowe łáfkí/ coź? izáf dáleko więcęcy nád tymi/ ktorzy ftrzegá woley á rofkazánia iego/ tego okázowác nie ma. *LubPs* Y2; A iefłize tych Woiewodow fczzodroblíwość thák nas zápala/ że zá ich bębny/ wfzyfcy oślepy z wielką chuciá/ ná potrzebę biegamy: á coź dla Krolá fwego [...] czegobyfmy nieuczynili? *OrzRozm* N4v; Kiedy fie dziewek boifz á coźby fie báby nie bał. *BielKron* 319v (3); A iefłi oni co to pod figurá czynili fá zbáwieni/ coź owfzem cí co iuź fá iáfnie zekrzczeni [...] / áby nie mieli thákíeź być zbáwieni *RejAp* 67 (2); *RejZwierc* 147v; *CzechEp* 13.

Połączenie: »coź owszem« (6): *RejAp* 67 (2); *RejPos* A4v; A on pápir poki ná nim pífmo nie było był proftym pápirem/ á gdy ná nim nápiáno wolá onego człowieká/ iuź nie bywa proftym pápirem ále teftámentem. [...] A czoź owfzem náfz miłóściwy Pan nie mógł tego wczynić [...] / áby nie mógł nam teftámentem fwoim oddác klenotow ciáłá y krwié fwoiey? *RejZwierc* 197 (3).

b. *Nawiązuje składnik będący kontynuacją poprzedniego tematu lub zachęca do kontynuacji (zwykle z zachowaniem funkcji pytajnej): a więc, tak więc (4) :* Wfzák nietráfny poftępek gdy kto łobie poczníe/ Ráde od mądrych biorąc okaże fie znácznie. Iź vpadek mułi wziác choć on mądrym dufał [...]. Coź więc przy práwiech będąc wfłyfy to káždy/ Czyiefz to ten nieborak wzywał w tym rády. *MycPrz* I A4v; A tu cudny ptak ieden Orłowi podobny Ma gniazdo/ wfzyftek pierzem mienionym ozdoby. [...] Ale coź? nie sám háyno iuź widzę bieg czyni/ [...] Iákaś Orlicá piękna łączy fię z nim wfzędzie

WitosłLut A3v; Aza tu procz ciebie y mnie iest kto drugi? (-) Niemálfz. cofz tedy? (-) pytafz? *CiekPotr* 6 (2).

c. *Nawiązuje składnik zawierający przeciwstawienie: natomiast, a tymczasem* (2) : że chodzą rotámi młodzi ludzie iáko Lwi/ á f nadźby fie mogli/ iáko ono dawna przypowieść/ y z dyabły łámáć. A což gdy przydzie iákie lekkie zátrwożenie/ álic biegáią/ fzukáią/ niewiedzą gdzye fie podzieć. *RejZwierc* 185v (2).

2. *Podkreśla pytanie często wyrażając dodatkowo zdziwienie, oburzenie, niedowierzanie: jak to, czyżby* [w tym: *a což* (6)] (61) : Coż? zła była rzecz którą vczyńił? *KromRozm I* N4v; *MurzHist* G2; *KromRozm II* v3v; *GliczKsiąż* B7v (2); *RejWiz* 16; Coż zaś nie zdrogi teras przyfíedł [Numquid non de via venisti]? *Leop 2.Reg* 11/10 (7); *RejFig* Dd4v; *RejZwierz* 34; A což Bog/ zali nieuwolni wybránych fwoich [At Deus non faciet vindictam electorum suorum] *BibRadz Luc* 18/7 (2); *BielKron* 111; Pergin vero pergere? Cóż tákżeś fie yuľz ná to vdał. *Mącz* 350d; *GórnDworz* Z5v; *BiałKat* 223v; Coż nie czuiefz fie iż tho o tobie mowią? *RejZwierc* 96v (4); *WujJud* 41 (2); *BudNT Ioann* 18/35; *ModrzBaz* 40 (7); *CzechEp* 14; *KochFr* 126; *KlonŻal* E4; *KochSz* Cv; což? iazem to on Hánus/ com fie wczorá v pániey Frelichowey vpił? *WerGość* 245; Coż! abo fwey cnoćie nie vfáľz? *GórnRozm C* (2); Cólz? y możefz ty obiecáć co nie iest twégo? *ZawJeft* 39; *GórnTroas* 27; *GrabowSet* Q2; *OrzJan* 36 (4); cóż? czy fzáleiecie? *WyprPl* B; *LatHar* 731; Coż tedy [...] izali my dobrze nie czynimy? *WujNT* 672 (4); *CiekPotr* 22 (4); Cóż? miałby z nędznice vbogięy Ze mnie fzydźić? *GostCast* 62 (2).

3. *Podkreśla daremność zamierzeń, nieskuteczność poczynań, wyrażając przy tym niekiedy (w różnych stopniach nasilenia) żal, bezradność, rezygnację lub (rzadziej) satysfakcję: niestety, cóż z tego, nadaremnie, nie ma rady* [w tym: *a což* (66), *ale což* (7)] (86) : Trapyąc duľfę mą chytrze doł podemną kopáli/ A což yednáć oni fámi táńże powpadáli. *LubPs* O3; *RejPos* 123; *RejZwierc* 96; Dobre do czytánia święte piľmo/ [...] nie złe Práwo/ [...] niepoľpolita náuká Lekárfka [...]: ále což? Medykli to mądry [...] bądź Prokurat áľbo Trybunáliťá/ [...] bądź Philozoph/ [...] iefli domowych rzeczy zániecha [...] gľupťwem wielkim á páięczyną iego rozum fie będzie zdobíł. *GostGospSieb* +2; A drudzy teź z fporu Chríťufá opowiedáią nie fźczerze: mnimáiąć iż przydawáią vćíľku zwiázkom moim. Bo což [Quid enim]? By iedno wfzelkim fpoľobem/ choć pod pokrywką/ choć prawdźiwie/ Chríťus był opowiedan: y w tym fię wefeľę *WujNT Phil* 1/18 (2); fwym wdźięcznym gránem iuź był fercá zminił Nie vbľágány Bogom/ że fię vžalili Iego łágodnych pieśni/ y żonę wroćili. Ale což: ledwie fię iey chćiał przypáľrzyć/ áľi Znowu mu iá iż práwá nie ftrzymał porwáli. *WitosłLut* A4v; *CiekPotr* 70.

Połączenie: »coż gdy (a. kiedy)« (78): Widzą íľz zlie coľz gdy nic niedbáią *RejRozpr* K2; *RejJóz* C5v (4); *RejKup* Z (2); Wíľák áćż frodze łuki fwe byli znápináli/ A což kyedy frototnye fámi tył podáli. *LubPs* R6 (8); Ale což gdy ten rozum iest ták vćíľniony/ Ze ták leży poráżon práwie bez obrony. *RejWiz* 137v (7); *RejZwierz* 68v; ktorzy przyľięgáćie przez imię Pánľkie á przypomínáćie Boga Izráelfkiego/ á což gdy nie w prawdźie áni w fpráwiedľiwóći. *BibRadz Is* 48/1 (3); Wy każećie/ wyprawćiefz ná Podolé Mnichy. A cóż kiedy źle kaźą *KochZg* A3v; *RejAp* 18v (7); Gdyż oni przodkowie náľzy thylko fľyćháľi s piľmá fwiętego/ [...] iż ma Bog Ociec zeľľáć zbáwiciela: á což kiedy máło o tym wiedzeli/ iako to być miało *RejPos* 323v (17); *HistLan* F2v (2); Szalony práwie iest fľup Mármurowy/ Pięćnie fpráwiony/ což gdy nie ma mowy. *RejZwierc* 214v; Páľrz iáko

Íprawiedliwość zawiłłaną mamy/ Ze nigdziey tákíey nie máłz/ łámi wyznawamy. Coż gdychmy z dawná táką nápiíáli łobie *RejZwierc* 244 (20); *CzechEp* 23; *ArtKanc* P18v; Chętnym íeft; coż/ gdy z chećią íie nie może Zrownác/ mdła moiá władza *GrabowSet* F4v (2); *PowodPr* 64.

4. Wyraża lekceważenie, świadome pomniejszanie doniosłości: *nie szkodzi, to nieważne* (7) : mowią pólpolicye/ á coż to yełłcze/ dzyecyęc to/ nye rozumyęc ono co to yełł. *GliczKsiqż* D6v; Aczem dla nich ták wćirpyał wyele przeciwności A coż gdy znam że to byłá wola twoyá íwyęta *LubPs* bb6; Abowiem íáko ich dziś wiele íeft ktorzy powiádáią: á coż íż íie kilká łotrzykow wyrwáło s kátá/ y chcą odmieniác ony *Koncilia RejPos* 283v (3); á cołż? ná tym nic/ choćiałz my z ziemie wygnáni y rołprołzeni *CzechRozm* 82v; ták do obu mowi: Coż ízełćie mie ízukáli? *CzechRozm* 159v.

Cf **CO**, **COŹBY**, **COŹKOLE**, **COŹKOLI**, **COŹKOLWIE**, **COŹKOLWIEK**, **COŹKOLWIEK BĄDŹ**, **COŹŹE**

KW